

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Gyöngyös

Város-vidék kapcsolatának elemzése Eger és a környező települések között

Készítette: Ferenczi Ádám
Konzulens: Dr. Koncz Gábor

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	3
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	4
2.1 Város	4
2.2 Vidék	6
2.3 A város és vidék kapcsolata	7
2.4 Szuburbanizáció	10
2.5 Agglomeráció	13
3. ANYAG ÉS MÓDSZER	15
3.1 Vizsgálat módszertana	15
3.2 Vizsgálat tárgya: Az Egri Járás	15
3.2.1 Földrajzi jellemzők, általában az Egri Járásról	15
3.2.2 Természeti adottságok	17
3.2.3 Közlekedés	17
3.2.4 A Járasközpont és az Egri Járás négy településének bemutatása reprezentatív jelleggel	18
4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK	22
4.1 KSH adatokon alapuló elemzés	22
4.1.1 Népszámszám	22
4.1.2 Oktatás, nevelés	24
4.1.3 Egészségügy	25
4.1.4 A járás gazdasági élete különös tekintettel a mezőgazdaságra	26
4.2 Interjúkon alapuló elemzés	31
4.2.1 Feldebrő	31
4.2.2 Ostoros	32
4.2.3 Maklár	33
4.2.4 Noszvaj	35
4.2.5 Eger	35
4.2.6 Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Heves Megyei Elnöke	36
4.3 Kérdőívek feldolgozása	37
5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	43
6. ÖSSZEFOGLALÁS	45
IRODALOMJEGYZÉK	48
MELLÉKLETEK	50
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	64

1. BEVEZETÉS

Dolgozatom alapvető célja annak a bemutatása, hogy milyen **kapcsolata van a városnak és a vidéknek** az Egri Járásban (a továbbiakban: Járás). Véleményem szerint ez a kapcsolat folyamatosan változik. Dolgozatomban az aktuális állapotot vázolom fel, mely állapotot alapvetően a KSH adataira illetve a Járásban végzett kutató munkára építem.

A város és a vidék kapcsolata nagyon sokrétű, dolgozatomban számos aspektusból vizsgálom ezt a kapcsolatot. Álláspontom szerint azonban a város és a vidék relációjában meghatározó szerepe van a **mezőgazdaságnak**, éppen ezért ezt a típusú relációt mélyebben elemzem.

A **város és a vidék folyamatosan változik**, a 90-es évek óta jelentős változáson ment keresztül a városi és a vidéki élet is Magyarországon. Véleményem szerint ennek alapja az, hogy – a világgazdaságot érintő globalizációs folyamatok hatására - a város és a vidék funkciója is alapvetően megváltozott. Ennek következtében a város és a vidék között lévő kapcsolat tartalma és jellege is változik.

A 90-es évek előtt a falvakban a **mezőgazdaság** meghatározó volt. A mezőgazdaság, mint húzóágazat a munkaerő jelentős részét a falvakban/vidéken tartotta. A falvakban jelentős számú ember élt és dolgozott. Ez az állapot viszont napjainkra megváltozott. A falvak lakosságának nagy része a városokba vándorol, mert a város jobb lehetőségeket biztosít számukra. Ennek eredményeképpen számos város-vidék funkcióját és kapcsolatát érintő folyamat indul el: elindul a szuburbanizáció, kialakulnak a városi agglomerációk, egyes falvak elnéptelenednek, megváltozik a város településszerkezete.

De napjainkban **más jellegű folyamatok/tendenciák** is megfigyelhetők a Járás területén. A 90-es évekig az ipar alapvetően a városokban volt jellemző ágazat. Manapság azonban számos nagy cég létesít telephelyet vidéken. Ennek hatására a munkaerő vagy helyben - az adott településen - marad, vagy az egyik vidéki faluból egy másik vidéki faluba áramlik.

Jelentős folyamatokat indított el a koronavírus, mint világjárvány is. A városi lakosság egy része a városokból vidékre költözött félve a járvány következményeitől.

Dolgozatomban a következő **hipotézist** állítom fel: az Egri járásban is megfigyelhetők a szakirodalmi feldolgozásban szereplő alapvető/tipikus migrációs folyamatok, de ezen folyamatok mellett új tendenciák is megjelennek, melyek következtében a Járás központjának szerepe csökkenni kezdett az agglomerációban.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Dolgozatom alapvető témája a város és a falvak relációja, és az ennek keretében értelmezhető migrációs folyamatok, melynek következtében mindenképpen szükségesnek tartom az alapfogalmak tisztázását.

2.1 Város

A város és a falu is Magyarországon egy jellemző **településkategória**. A **település** fogalma nagyon sokrétű, összetett fogalom. Mendöl Tibor szerint a település egy embercsoport lakó és munkahelyének térbeli egysége. (Mendöl,1963.) Beluszky Pál a településfogalom tekintetében azt hangsúlyozza, hogy a település a területi munkamegosztás terméke, amely egy embercsoport lakóhelyének, munkahelyének és az általa igénybe vett rekreációs térnek a funkcionális egysége. (Beluszky, 1999) Tóth József szerint a település egymással dinamikus kölcsönhatásban álló természeti (környezeti), társadalmi, gazdasági, valamint infrastrukturális (műszaki) szférák rendszere. Ez a települések tetraéder-modellje. (Tóth,1981) Közigazgatási szempontból a saját önkormányzattal rendelkező települések a város és a község.

A településeket többféleképpen csoportosíthatjuk. Az egyes típusok azonban gyakran összemosódnak. A nagy városok komplex, bonyolult rendszert alkotnak, melynek eredményeképpen nagyon nehéz őket egyértelműen tipizálni. A települések legjellemzőbb csoportosítása közül néhány: a népességszám alapján megkülönböztetünk:

- községet 5 ezer fő alatt
- kisvárost 5-20 ezer fő között
- középvárost 20-100 ezer fő között
- nagyvárost 100 ezer fő felett
- metropoliszt 1 millió fő felett. (forrás: www.terport.hu)

A települések funkciójuk alapján is csoportosíthatók. Ennek keretében a település funkciói közül azt emeljük ki és nevezzük meg, amelynek kiemelkedő jelentősége van a település többi feladathoz viszonyítva. Ennek megfelelően vannak: pl.: iparvárosok, mezővárosok, bányavárosok..stb. A település jellege szerint lehet állandó, ideiglenes/mozgékony vagy átmeneti település.

A **város** egy olyan település, amelynek funkciója, jelentősége alapján törvény szerint meghatározott jogállása van. A város a településformák legmagasabb szerveződési szintje, egy

olyan hely, amely a települések között nagy kiterjedésű, sűrűn lakott, és ipari, kereskedelmi és lakóövezetekkel jellemezhető.

Városban a lakosság többsége nem mezőgazdasági foglalkozású, hanem ipari és szellemi munkából él. A városi jelleget elsősorban a nagyobb népsűrűség biztosítja. (forrás: Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>)

A városiasság kritériumait nem könnyű megállapítani, a város lényegét nem a jogi forma, hanem technikai, szervezési, gazdasági, kulturális, szociálpolitikai és egyéb jellegű feladatok ellátása képezi. (forrás: Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>)

A településekhez hasonlóan a városokat is többféleképpen csoportosíthatjuk. Kis-, közép- és nagyvárosokat különböztetünk meg a település lakosság száma alapján. A városi népesség foglalkozása alapján különülnek el az ipari városok, bányavárosok, üdülővárosok, kulturális központok, azonban a városok többsége vegyes jellegű.

A város tehát többféle szempontból **központi szerepet** tölt be az adott térség életében. Erdei Ferenc szerint a város egy olyan nagyobb számú népesség lakóhelye, amely szervezett társadalmi egységet alkot, autonóm vezetéssel rendelkezik és vidékre is kiható központi funkcióval rendelkezik. (Erdei, 1974) A város központi szerepét emeli ki Kovács Tibor is, miszerint a város a területi munkamegosztás központi tevékenységekre specializálódott településforma és városnak a településhálózatban központi helye van. (Kovács, 1985)

Szigeti Ernő szerint városnak „... csak az a külső megjelenésében rendezett, urbánus arculatú, ill. központú település tekinthető, amelynek intézményhálózata és infrastruktúrája a kornak és a településhálózatnak megfelelő színvonalú, és képes – esetleg más településekkel együttműködve – saját lakossága és a környezet számára közép fokú ellátást biztosítani.” (Szigeti, 1999)

Leginkább ilyen központi szerepe van Bajmóczy Péter és Kis János szerint a megyeszékhely szerepét betöltő városoknak: „A megyeszékhelyek és megyéjük többi települése közötti kapcsolatok emellett tömeges, és viszonylag gyakori térkapcsolati típust is jelentenek: a falu—város közötti, illetve a fővárosba irányuló mozgások mellett ezek a legintenzívebb településközi áramlások.” (Bajmóczy-Kiss, 1999)

Ennek megfelelően a város **funkciója** meglehetősen sokféle, ezek közül a legjelentősebbek:

- az ipar és kereskedelem domináns jelenléte miatt jelentős gazdasági szerepe van, melynek keretében rengeteg munkalehetőséget kínál;

- a nagy számban jelenlévő kulturális intézmények és létesítmények miatt jelentős kulturális funkciót tölt be;
- kiemelkedő közlekedési és kommunikációs funkciója van, mivel a közlekedési és kommunikációs hálózatokhoz közvetlen kapcsolódik;
- nagyon jelentős szolgáltató funkcióval bír például az oktatás vagy az egészségügy területein;
- társadalmi/politikai funkciók: a városban a társadalmi interakció fontos lehet abban az értelemben, hogy teret teremtsen a társadalmi motivációra, jellemzően a városban kapnak helyet a politikai intézmények is.

2.2 Vidék

A **vidék** a városon kívül eső terület, melyet nagyrészt falvak, kisebb számban kisvárosok alkotnak. A **falu** a városnál kisebb létszámú településforma, melynek lakossága főként mezőgazdasággal foglalkozott/foglalkozik. Különbséget kell tennünk a falu és a község fogalma között. A köznyelvben a két fogalom összemosódik, azonban a falu egy településföldrajzi, a község egy jogi fogalom. De a falvak mellett a kisvárosok is helyet kapnak vidéken.

Az Európai Vidéki Térségek 1996-ban megalkotott Chartája szerint: „a vidéki térség kifejezetten olyan szárazföldet, belső vagy tengerparti területet jelent, amely a kisvárosokat és falvakat is magába foglalja, gazdaságilag, szociálisan egységes egészet alkot és összehasonlítva a városi térségekkel:

- számottevően alacsonyabb a lakosság, a gazdasági tevékenységek, a szociális és kulturális struktúrák koncentrációja,
- a terület nagyobb részét mezőgazdasági, erdőgazdasági, természetvédelmi és kikapcsolódási célokra használják.” (Charta 1996: Európai Vidéki Térségek Chartája)

A nemzetközi szakirodalomban a vidék rurális térségként szerepel, és meghatározásánál jelentős szerepe van az adott terület népsűrűségének. A rurális felső határ az Európai Unióban 100 fő/km², Magyarországon 120 fő/km². Amennyiben egy térségben a várost tekintjük centrumnak, a vidék a térség periferiája. Eszerint a vidék a gazdasági fejlődés centrumaitól távolabb eső, az urbanizáció során hatalmas megalopoliszokba, nagyvárosokba szerveződött növekedési centrumoktól, ill. tengelyektől különböző perifériát jelent. (G. Fekete Éva, 2013.) Kovács Teréz 5 (együttes) kritériummal határozza meg a vidék fogalmát: 1. az aktív keresők legalább 20 százaléka a mezőgazdaságban dolgozott 1990-ben, 2. ezer lakosra legalább 120

őstermelő jut, 3. a lakosságnak legalább a fele 120 fő/km² népsűrűség alatti településen lakik, 4. a népsűrűség kisebb, mint 80 fő/km², 5. 1996-ban az 1960-as lakosság számának legfeljebb 92 százaléka él a térségben. (Kovács, 1999)

A vidéki térségek is **kategorizálhatók**. Kategorizálásuk az OECD alapján a térségek nemzetgazdaságba történő beilleszkedésük mértékét jelenti, mely szerint megkülönböztetünk:

- gazdaságilag integrált vidéki térségeket, amelyek jellemzően fejlett gazdasági központok közelében helyezkednek el;
- közbenső vidéki térségeket, amelyek a központtól távolabb esnek és rendelkezésre állnak a mezőgazdasághoz szükséges feltételek;
- periférikus vidéki térségeket, amelyek a térség peremén, távol a központtól helyezkednek el, és a mezőgazdasághoz szükséges feltételek sem megfelelőek.

A vidéki térségek **funkciói** nagyon fontosak a társadalom számára. Ezen funkciókat három csoportba sorolhatjuk:

- gazdasági funkciók: pl.: álláslehetőség biztosítása, városok élelmiszerrel történő ellátása, gazdálkodásra épülő vállalkozások jelenléte;
- társadalmi és kulturális funkciók pl.: közösségi és kulturális értékek megőrzése, falusi közösségek értékeinek megtartása;
- ökológiai funkciók pl.: természeti tényezők megóvása, biológiai változatosság megőrzése, növények, állatok védelme. (G. Fekete Éva, 2013)

A vidék funkciója és jellege azonban folyamatosan változik. Ez a folyamat szorosan összefügg elsősorban a gazdaság, másodsorban a társadalom váltoásaival. Ennek oka alapvetően az, hogy a vidéki gazdaságban a mezőgazdaság domináns jellege csökken, a vidéken élők egyre kevesebb számban folytatnak piaci jellegű termelést. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A falvakban új funkciók is megjelennek, mint például egyes cégek megjelenésével az ipari vagy a turizmus révén a szolgáltató funkció.

2.3 A város és vidék kapcsolata

A szakirodalom szerint a települések egymáshoz való viszonya lehet horizontális (mellérendelt) és vertikális (alá-fölérendelt). A vertikális kapcsolatot kialakító tényezők sokfélék lehetnek. Ilyen tényező lehet a közigazgatás, de - az elsősorban piaci alapokon nyugvó - funkcionalitás is. Az alá-fölérendelt elmélet Walter Christaller nevéhez köthető. 1933-ban megjelent műve a „A központi helyek Dél-Németországban”, melyben kifejti, hogy a települések közötti kapcsolatok alá- és fölérendeltségi viszonyokat hoznak létre, amelyek rendszere hierarchiát

alkot. Álláspontja szerint települések egy részének, a központoknak önmagán túlmutató jelentőségük van, amely eredményeképpen nem csak saját, hanem a környező települések népességét is ellátja különböző szolgáltatásokkal. Christaller „központi helyek” elmélete az 1960-as évektől meghatározó volt a településföldrajzi gondolkodásban. Ezen elmélet alapján tehát a város magasabb szinten áll, mint a vonzáskörzetébe tartozó települések. Hazánkban Kovács Tibor is hasonlóképpen gondolkodik, ő is a város központi, domináns szerepére helyezi a hangsúlyt. (Kovács, 1985)

A települések relációja lehet horizontális jellegű is, amelyekben nem érvényesül az alá-fölérendeltség. Ebben a viszonylatban tehát nem beszélhetünk a központ dominanciájáról a térségben. Ezen elv mentén értelmezhető a települések együttműködése is, amely folyamatosan jelen volt a városiasodás folyamán (lásd például Hamza városok szövetsége).

Az együttműködésnek sokféle formája lehet. Ennek legegyszerűbb vetülete a területi munkamegosztás. A munkamegosztás értelmezhető városok között, melynek eredménye a konurbanizáció, és város és a vonzáskörzete között. Amennyiben a város és vonzáskörzete viszonylatában értelmezzük, akkor azonban már nem tisztán érvényesül a mellérendeltség, hiszen a központ mégiscsak kiemelkedő szerepkörrel bír a térségben. Hazánkban Erdei Ferenc gondolkodik ezen elv mentén. Véleménye szerint a városnak központi funkciója van ugyan a térségben, de a vidékkel kölcsönösen hatnak egymásra, mivel kölcsönösen egymásra vannak utalva. (Erdei, 1974)

A városnak és a vidéknek is megvan a funkciója, ennek révén szerveződik a közöttük lévő kapcsolat is. A funkciók folyamatosan változnak, így a közöttük lévő kapcsolat jellege is. A funkciók nem különíthetők el nagyon határozottan, gyakran van közöttük átfedés. Amennyiben praktikusán szeretnénk definiálni a közöttük lévő kapcsolatot, akkor az véleményem szerint egy – igénynek megfelelő - területi munkamegosztáshoz hasonlít.

A város hatással van a vidékre és fordítva, komoly és rendkívül szerteágazó kölcsönhatás van közöttük. Dobos József szerint: „A város-vidék kölcsönhatások területen átnyúló kapcsolatként (úgy, mint az emberek, javak, pénz, információ és hulladékok áramlása), valamint szektorok közötti kapcsolatként határozhatjuk meg (például a mezőgazdaság, a szolgáltatások és az ipar között). Tágan értelmezve beletartoznak olyan „rurális” tevékenységek is, melyek a városi központokban találhatóak (mint a városi mezőgazdaság), és a gyakran „urbánus”-nak minősített tevékenységek is (mint az ipar és a szolgáltatások), melyek a vidékies településeken találhatóak. „(forrás: Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>)

„A város-vidék viszonylatban kiemelkedő szempontként kezelendő a tipikus földrajzi kérdésnek tekinthető területi (gazdasági, közlekedési) és szolgáltató-ellátó kapcsolatok.” (Szűcs-Koncz, 2018)

Waldorf szerint a városi és vidéki térségek sarkos elkülönítése hibás koncepció, ő inkább a térségek vidékies jellegének a mérését – ennek fokozatait - tartja fontosnak. (Waldorf, 2016)

A kölcsönhatás a város és a vidék között mindig jelen volt, de az utóbbi időben egyre intenzívebbé vált. Ezen hatás eredményeképpen értelmezhetők az olyan alapfogalmak is, mint urbanizáció, szuburbanizáció vagy a dezurbanizáció.

Az **urbanizáció** városodást, városiasodást jelen. Tehát jelenti azt a folyamatot, hogy a falvakból egyre több lakos áramlik a városokba, melynek következtében a város lakóinak száma megnövekszik és jelenti azt is, hogy a városias jelleg is terjed. Az urbanizációs folyamat jellegét tekintve két elmélet van a szakirodalomban. Az egyik elmélet szerint az urbanizációs folyamat ciklikus, miszerint a városnövekedés szakasza után mindig csökken a város lakosainak száma, majd újra kezdődik ez a folyamat. Hazánkban Enyedi György képviseli ezt a vonalat. Enyedi György szerint a városok fejlődésének szakaszai a következők: 1. városrobbanás szakasza 2. relatív dekoncentráció szakasza 3. dezurbanizáció 4. globalizált világ urbanizációja. (Enyedi, 2011)

A másik elmélet szerint az urbanizációs folyamat egyirányú, azaz – visszaesés nélkül – folyamatos az urbanizáció tendenciája.

A modern urbanizáció során jelenik meg a **szuburbanizáció**, mint jelenség. Ez azt a folyamatot takarja, amikor a város lakosai először a városközpontból a város peremvidékére, majd a város környékére települnek, új településeket létrehozva a város körül. Ennek a folyamatnak a következményeként jönnek létre a városi agglomerációk. Ez a folyamat egy sajátos migráció, hiszen a „vándorlóknak” csak a lakóhelye változik, a munkahelyük és általuk igénybe vett szolgáltatások helye nem, az ugyanúgy a város marad. A városban élő népesség koncentrációja mindezzel csökken.

A **dezurbanizáció** ennek a folyamatnak a következő szakasza, amikor már nem csak a városban élő lakosságszám koncentrációja, hanem a száma is csökken. Ennek a szakasznak a feltétele az, hogy lazuljanak a város, mint a térség központi szereplője és a vidék közötti funkcionális szálak. Dobos József szerint az elmúlt évtizedekben a város-vidéki interakciók Európa-szerte intenzívebbé váltak, a városok urbánus hatása a vidéki területekre megnövekedett. (forrás: Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>)

Ezen folyamatok eredményeképpen változik a város, de átalakul a vidék is, mivel a folyamatoknak tér és társadalomalakító hatása van. (Szűcs-Koncz, 2018) Véleményem szerint

a folyamatok következtében gyakorlatilag egy olyan „tér” jön létre, ahol a város és a vidék funkciói/jellege/értékrendje teljesen összeolvad, vagy éppen jellegtelenné válik.

Napjainkban gyakori jelenség, hogy a városi és vidéki közösségek között város-vidék partnerségek jönnek létre, melyek célja nagyon sokrétű, de mindenképpen a térségben lévőket életét szolgálja.

2.4 Szuburbanizáció

A szuburbanizáció a tágan értelmezett urbanizációs folyamat egy része. (Tímár 1999, Csurgó 2013) A szuburbanizáció tehát az a folyamat, amikor a városi lakosság a városközpontból a város környékére, a város környéki településekre költözik. Szűkebb értelemben kizárólag a lakosság kiáramlását jelenti a környező településekre. Tágabb értelemben azonban magába foglalja a lakosság igényeit kielégítő szolgáltatások, gazdasági funkciók környező településekre való áramlását is.

A hazai szakirodalom túlnyomórészt a szuburbanizációt tágabban értelmezi. „A hazai szakirodalom döntően a szuburbanizáció tágabb felfogását alkalmazza és a városi tevékenységek decentralizációjaként értelmezi, abban az értelemben, hogy a városi népesség, a tevékenységek, a tőke és beruházások egy része kitelepül a városból a város környéki területekre (például Timár, 1999; Kovács K., 1999b; Kocsis, 2000; Bajmóczy, 2004). Tóth József (2006) az agglomerálódás stádiumainak elemzése kapcsán azt írja, hogy az urbanizáció egy szakadatlan és mindent átfogó folyamat, ami egy adott településtől a nagyvárosi agglomerációig egyaránt értelmezhető, magába foglalja a népesség más jellegű tevékenységcsoportokba, foglalkozásokba történő átrétegződését, területi koncentrálódását és életmódváltozását.” (Csurgó, 2013)

A hazai kutatók a szuburbanizáció alábbi típusait különböztetik meg:

- gazdasági szuburbanizációt, azaz a vállalkozások vidékre kitelepülését,
- az intézményi szuburbanizációt, azaz az intézmények kitelepülését,
- rekreációs szuburbanizációt, ami a nyaralóövezetek kialakulását jelenti
- a lakóhelyi szuburbanizációt, ami a városi középrétegek vidéki lakóhelyekre költözését takarja. (Csurgó, 2013)

A szakirodalom a területet, ahová a városi lakosság kitelepül szuburbiának, vagy szuburbán térnek definiálja.

Tímár megkülönbözteti a szuburbanizáció két fázisát. A szuburbanizáció kezdeti szakasza „...még csak mozaikszerűen, egy-két települést érint, ill. hoz létre esetleg új elővárosi telepeket, azonban a népességnövekedést illetően meghatározó szerephez juttatja a migrációs nyereséget. Ha az ily módon fejlődő települések vonzerőt jelentenek távolabbi vidékek számára is, akkor is kisebb mértékűt, mint amelyet a centrum fejt ki.” A szuburbanizáció tömeges fázisa „... már egész szuburbán övezetet, ill. összefüggő zónát kialakító – extenzív fejlődés a centrumban olyan „forráselvonással” járhat, hogy ott beruházás visszafogás és népességcsökkenés jelentkezik. Ebben a szakaszban tehát a városi téren belül erőteljes decentralizáció, egy tágabb régió viszonylatában pedig elsősorban (vagy kimondottan) a szuburbán övezetre összpontosuló centralizáció megy végbe.” (Tímár, 1999)

A szuburbanizáció okai véleményem szerint két aspektusból közelíthetők meg. Egyrészt a városok a növekvő népesség miatt túlszűfoltak lettek. Ennek eredményeképpen a városban élők életminősége csökkent például a romló közbiztonság vagy a nagyobb környezetszennyezettség miatt. Másfelől a vidék számtalan előnnyel bírt a városhoz képest: olcsóbbak/elérhetőbbek a telekárak, nincsenek, vagy kisebb mértékben vannak jelen a környezeti ártalmak.

Tímár a szuburbanizáció okairól alkotott véleményeket az alábbi csoportokba sorolja:

- a fogyasztók szükségleteiből kiinduló magyarázatok;
- a termelésből kiinduló elméletek (technológiai magyarázat/ a gazdaság fejlődéséből szerkezetéből kiinduló magyarázat);
- a társadalmi viszonyokból kiinduló elméletek. (Tímár, 1999)

A szuburbanizáció előfeltétele egyrészt a gépjárművek tömeges elterjedése illetve a közlekedési infrastruktúra fejlődése. Előfeltétele másrészt a városokban egy olyan tehetős középréteg kialakulása, akik kellő mobilitással rendelkeznek a munkaidejük tekintetében, illetve akiknek nem okoz gondot a város és a lakóhelyük közötti ingázás.

Magyarországon az urbanizációhoz hasonlóan a szuburbanizációt is a megkésetttség jellemzi a nyugati államokhoz képest. „A szuburbanizáció az 1990-es évtized és a 2000-es évek legnagyobb volumenű társadalmi térfolyamata volt Magyarországon.” (Bajmóczy-Györki, 2012) Tehát az 1990- és 2000-es években a szuburbanizáció dinamikusan növekedett, melynek következtében a város környéki települések népessége is. A 2000-es évek közepétől visszaesés figyelhető meg a szuburbanizációban, majd 2010-re a folyamat lelassult. (Szűcs-Konczi, 2018) Hazánkban a legjelentősebb szuburbanizációs folyamat Budapesten és környékén zajlott. A „...szuburbanizációs jellegű folyamatok messze a legerősebben Budapest környékén

jelentkeznek az országban, a vidéki nagyvárosok körüli folyamatok alig említhetőek egy lapon a fővárosiakkal. Ráadásul a szuburbanizációt kiváltó okok némelyike is eltér (vagy legalábbis eltérő jelentőségű) a főváros környékén illetve a

vidéki nagyvárosok térségeiben.” (Bajmócy Péter, 2011)

Szuburbanizáció következményei, hatásai sokfélék. Társadalmi hatása van, hiszen a városi lakók megjelenésével átalakul a vidék társadalma. (Cloke, 1997) A módosabb középréteg értékrendszere hat a vidéki lakosságra.

A szuburbanizáció következtében változik a vidék funkciója. A főszabályként mezőgazdaságból élő vidéken megjelennek a városi igényeket kielégítő szolgáltatásokat végző vállalatok. Egyre több vidéken élő dolgozik ebben a szolgáltatási szektorban.

A szuburbanizációs folyamat révén csökken a különbség a külvárosok és a város környéki települések illetve a város között. Például Enyedi szerint a falu és város között alig tehető különbség a foglalkozási szerkezet alapján. (Enyedi, 2007)

Változik a város és a vidék közötti munkamegosztás. „A város és vidék kapcsolat átalakulása vezet az irodalom szerint a vidék alapfunkciójának, az élelmiszer- és nyersanyag- termelésnek a változásához és a szolgáltató vidék megjelenéséhez.” (Kovách, 2012)

„A vidék differenciálódására utalnak a vidéki gazdasággal foglalkozó kutatási témák további eredményei is, melyek egyértelműen bebizonyították, hogy a vidéki terek közül az innovációs zónához és a nyugati határ menti sávhoz tartozó települések gazdasági, vállalkozási aktivitása erős, sok esetben azonos a városok vállalkozás aktivitási rátájával” (Szörényiné Kukorelli, 2011)

A városból a vidékre költözésnek téralakító hatása is van. Olyan dinamikus tér jön létre, ahol egyszerre jelennek meg a városi és a vidéki funkciók. (Csurgó, 2013)

A városból vidékre vándorlás következményeinek értelmezését Csurgó Bernadett a következők szerint csoportosítja:

- a „szolgáltató vidék” lényege, hogy a vidék fő funkciójává a termelés helyett a szolgáltatás vált, tehát, hogy piaci termékeket és szolgáltatásokat nyújt a városi fogyasztóknak.
- a „városi nyomás” értelmezés az átalakuló vidék-város kapcsolat, ami a beépített terület és a lakosságszám növekedését, új (városi) szereplők megjelenését, valamint a helyi gazdasági tevékenységek diverzifikálódását és új gazdasági tevékenységek megerősödését jelenti.
- a „vidék dszentrifikációja” értelmezés háttérében a városiak zöld lakóhely iránti igénye áll, melynek eredményeként új életstílus megjelenéséhez vezet vidéken.

A szuburbiák függetlensége folyamatosan növekszik, amit a „szuburbia urbanizálódásának” is neveznek (Tímár, 1999)

2.5 Agglomeráció

A szuburbanizáció következtében tehát a városi lakosság a város környezetében lévő településekre költözik. Ezeket a településeket – jellemzően falvakat – nevezzük agglomerációnak, azaz a város vonzáskörzetének. A vonzáskörzetnek tehát van egy központja, amely koherens kapcsolatban áll a vonzáskörzetével.

Farkas József szerint: „...a vonzáskörzet a térnek az a része (az a területi egység), amelyet a városok főként munkaerőpiaci vonzása hoz létre a városok körül. A vonzás mellett ugyanolyan fontos lehet az ellátás is. A központi helyek képesek körzetük (perifériájuk) számára ellátást (szolgáltatásokat) biztosítani.” (Farkas, 2022) Sas a települések egy-egy központ köré szerveződő, funkcionálisan összefüggő csoportját tekinti vonzáskörzetnek. (Sas, 1984) Beluszky a hangsúlyt a központi intézmények szolgáltatási körére helyezi, szerinte a vonzás a földrajzi munkamegosztás során létrejövő szükségszerű kapcsolatok alapján valósul meg. (Beluszky, 1970)

A városnak tehát hatása van a környező településekre, mivel nem csak a saját lakóinak a szükségleteit, hanem a környező települések lakóinak a szükségleteit is kielégíti. „A városi tevékenységeknek ez a része adja az ún. központi funkciókat, amelyek körébe jellemzően a közigazgatási szervek, egészségügyi, kulturális, oktatási, kereskedelmi intézmények, az ipari és szolgáltatási munkahelyek koncentrációja tartozik. A központi funkciók alapja elsősorban a városban felhalmozódó nagyobb anyagi és szellemi erő.” (Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>)

Az agglomerációkat általában magas népsűrűség, és gazdasági aktivitás jellemzi.

Az agglomerálódás az a folyamat, amikor a várost körülvevő települések agglomerációs gyűrűvé alakulnak. „Az agglomerációk földrajzi határainak megállapítása vitatott kérdés az irodalomban (Varga, 2008), ezért nehéz pontosan megadni a városi agglomerációkhoz tartozó települések számát és lakosságuk nagyságát.” (Kovách, 2012)

Magyarországon a KSH az agglomerálódási folyamat előrehaladottsága szerint három szintet különböztet meg:

- agglomerációk,
- agglomerálódó térségek

- nagyvárosi település együttesek.

Az KSH 2020. január 1. szerinti állapota alapján, Magyarországon 23 agglomerációs térséget különböztetünk meg. A legnagyobb agglomeráció Budapest környékén alakult ki. (1. számú melléklet)

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

3.1 Vizsgálat módszertana

Dolgozatomban tehát alapvetően az Egri Járásban a város és vidék kapcsolatát vázolom fel, vizsgálva/elemezve az Egri Járást jellemző migrációs folyamatokat, azok változásait.

A dokumentumelemzés során áttekintettem és feldolgoztam a rendelkezésemre álló alapvető szakirodalmat.

Az Egri Járás analízise során alapvetően a KSH Területi Statisztikai adatbázisára támaszkodom.

A KSH adatain kívül nagy hangsúlyt fektettem arra, hogy közvetlenül szerezzek információt a Járást érintő migrációs folyamatokról. Ennek eredményeképpen:

- egyrészt a Járáson belül - reprezentatív jelleggel - 4 települést választottam ki és vizsgáltam a Járás központjával és más településekkel való kapcsolatukat. Annak érdekében, hogy még hitelesebb képet kapjak ezekről a tényekről, ezen települések polgármestereivel interjút készítettem.
- másrészt, az agrárvonal hangsúlyosabb elemzése miatt a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves Megyei Elnökével is interjút készítettem.

Kutatómunkám során a migrációs folyamatok okainak feltárása vonatkozásában kérdőívet készítettem és azt 160 fővel töltöttem ki. Az így nyert információkat szintén felhasználtam a migrációs folyamatok elemzése során.

Dolgozatom végén, a kutatómunka során szerzett információk felhasználásával:

- SWOT analízis segítségével tárom fel az Egri Járás erősségeit és gyengeségeit;
- cáfolom vagy megerősítem a dolgozatom bevezető részében felvázolt hipotézist,
- javaslatot teszek a feltárt probléma megoldására

3.2 Vizsgálat tárgya: Az Egri Járás

3.2.1 Földrajzi jellemzők, általában az Egri Járásról

Eger és a Járás települései az Észak-magyarországi régió része, azon belül Heves megyében található. Heves megyét észak-keletről Borsod-Abaúj-Zemplén megye, észak-nyugatról Nógrád-megye, nyugatról Pest megye, és délről Jász-Nagykun-Szolnok megye határolja. A megyében összesen 121 település van. Az Egri járásba 22 település tartozik. A települések

méreteit az (2. számú melléklet), az Egertől való távolságukat a (3. számú melléklet) tartalmazza.

A vizsgált terület az Északi-Középhegység és az Alföld határterületeit foglalja magába. A térség természetföldrajzi adottsága változatos, mert két nagy hegység és az Alföld határolja. A Járás gyakorlatilag a mezőgazdaságilag művelt területek peremén helyezkedik el.

A Járás területe 602,05 km², népessége 82905 fő, népsűrűsége 137 fő/km² volt a 2021. évi KSH adatok szerint.

A Járás központi települése Eger, amely egyben a megyeszékhely is. A Járásban Eger mellett Verpelét rendelkezik városi ranggal. A Járás települései közül csupán néhány település nem része az Egri borvidéknek.

A Járás települései körülölelik a Járás központját. Gyakorlatilag a Járás fogja össze a vonzáskörzet szűkebb részéhez tartozó településeket. "Eger és vonzáskörzetének kapcsolata egyházi jellegű hagyományokra is építkezik, a települések – egy-két kivétellel – az egri püspökség, majd érsekség tulajdonában voltak." (KSH, 2014)

A vizsgált területen az agglomerálódás az 1980-as években indult, azt követően pedig ez a folyamat felgyorsult. A térség agglomerációs folyamatával Pozder Péter foglalkozott mélyrehatóan. Pozder vizsgálta a vonzáskörzetet befolyásoló tényezőket és megpróbálta körül határolni Eger teljes/komplex vonzáskörzetét. Ennek során az egyes ágazati vonzáskörzetek - kiskereskedelmi, piaci, oktatási, szolgáltatási, egészségügyi, munkerővonzási- határait próbálta megállapítani. Ezt követően a vonzáskörzet heti kapcsolatteremtésének számát vizsgálta.

A vizsgálatok eredményeképpen Pozder megállapította, hogy Eger vonzáskörzete több járásra kiterjed: a teljes egri és füzesabonyi járásra, a hevesi járás 12 településére valamint átlépve a megyehatárt Borsod-Abaúj-Zemplén megye 6 településére.

Az ágazati vonzáskörzetek közül a legnagyobb kiterjedésű az egészségügy, illetve a középfokú oktatási vonzáskörzet volt, de Eger kereskedelmi vonzáskörzete is igen jelentős. Eger jelentős számú munkaerőt vonz, nemcsak a megye területén belül, hanem a szomszédos B.-A.-Z. megyéből is. Különösen igaz ez az idegenforgalom tekintetében, főidényben. (Pozder, 1986)

Az Egri Járás szerkezete a következőként vázolható fel:

- Központ: Eger
- A szűkebb agglomerációhoz tartozó települések: Andornaktálya, Egerbakta, Egerszalók, Felsőtárkány, Maklár, Nagytálya, Noszvaj, Novaj, Ostoros és Szarvaskő;
- A tágabb agglomerációhoz tartozó települések: Bátor, Demjén, Egerbocs, Egercsehi, Egerszólát, Feldebrő, Hevesaranyos, Kerecsend, Szúcs, Tarnaszentmária és Verpelét.

Ezek a települések kivándorlás szempontjából nagyon népszerűek az egri lakosok körében, illetve azok számára, akik Egerben vagy a környékén szeretnének letelepedni.

3.2.2 Természeti adottságok

A járás természeti adottsága változatos. A térség az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál helyezkedik el. Átlaghőmérséklet 8-10 C° fok körül alakul. Az éves csapadék 500-600 mm között van. A térség jelentős területén hegyvidéki talajféleségek alakultak ki, ami kiváló talaj a szőlőültetvények számára. Az erdőirtások következtében és a hirtelen lezúduló csapadék következményeként a talajréteg gyorsan pusztul.

A Járást vizsgálva számos gazdasági lehetőséget és természeti kincset találunk. Az Egri Járás számos kiváló minőségű termálvízzel rendelkezik, amit maximálisan ki is használ. A Laskó-völgyében jelentős változások mentek végbe az évek során. Fürdők újjaltak meg és épültek, amelyeket az év bármely szakában lehet látogatni.

Az 1960-as években kőolajtermelés is kezdődött Demjén határában, de nem tartott sokáig a fellendülés, nagyjából egy évtizedig. Sajnos a magas költségek miatt csökkentették a kitermelést.

Mezőgazdaság tekintetében a Járás meglehetősen változatos. Szántóföldi növénytermesztés viszonylag korlátozott mennyiségben jellemző, legfőképpen a Járás déli részén van rá lehetőség. A Járásban a szőlőtermesztés a legjellemzőbb.

3.2.3 Közlekedés

A Járás közlekedése az évek során folyamatosan fejlődött és fejlődik. A Járásban egyre többen közlekednek gépjárművel, ami a korlátozott úthálózat miatt jelentősen túlterhelt. Eger szűk belvárosi utcáit nem a jelenlegi forgalomra tervezték, ez a reggeli és a délutáni csúcsforgalomban sajnos nagyon érzékelhető.

A járási településeket viszonylag gyorsan és megfelelő minőségű úton el lehet érni Egerből. Az utak jelentős része kapott új burkolatot az elmúlt évek során, ami a vidékfejlesztési tervnek köszönhető. Talán a legrosszabbnak számító út Eger és Noszvajt összekötő szakasz. Számomra érthetetlen, hogy miért nem sikerült még az említett utat renoválni. Noszvaj közkedvelt turisztikai célállomás, ahova az ország számos részéről érkeznek turisták.

Az M25-ös számú gyorsforgalmi út 2018. augusztus 24.-én került átadásra. A gyorsforgalmi út jelentősen megkönnyítette a Járás életét, mert az M3-as autópálya gyorsabban elérhető, így rövidülnek a menetidők. Az M25 kezdetben díjmentes volt, így a Mezőkövesd felől érkező autósok elkerülték Andornaktályát. Miután díjkötelessé tették az útszakaszt, sajnos ismét visszatért a forgalom jelentős része Andornaktályára.

A kerékpáros közlekedés is sokat fejlődött a Járásban. Egyre több kerékpárutat adtak át az elmúlt évek során. Egerből kiindulva Egerszalók és Nagytálya irányába történt nagy fejlesztés, ezzel megkönnyítve a kerékpárosok és az autósok életét. Az egerszalóki és demjéni fürdőket már könnyedén meg lehet közelíteni kerékpárral. Egerben is gyarapodtak a kerékpárutak, ami talán jobban ösztönzi az autósokat, hogy inkább kerékpárral közlekedjenek a városban.

A térség vasúthálózata nem fejlődött az évek során. Egerből két irányba lehet vonattal utazni, Szilvásvárad és Füzesabony irányába. Füzesabonynál lehet a főbb vasút hálózatra csatlakozni és innen Budapest könnyedén elérhető. Eger és Budapest között rendszeresen indulnak vonatjáratok. A Járáson belül Andornaktálya, Maklár és Szarvaskő közelíthető meg vonattal. Autóbuszos közlekedéssel a térség összes települése elérhető. Az autóbuszok napközben viszonylag gyakran közlekednek a települések között. Budapestre is rendszeresen indítanak járatokat. A helyközi autóbusz járatok közlekedési iránya viszont megváltozott, és ezzel jelentős mértékben megkönnyítették a „vidéki” lakosok közlekedését.

Véleményem szerint a közlekedés - pozitív irányban - jelentősen átalakult az elmúlt néhány évtizedben. A háztartásokban egy autó volt a jellemző, de ez napjainkban megsokszorozódott. Egert a környező településeiről könnyedén meg lehet közelíteni, gyakorlatilag tovább tart a város egyik végéből a másikba eljutni, mint egy környező településről elérni Eger határát. Tehát Eger, mint Járás központ és az agglomerációba tartozó települések közötti közlekedés kiváló, ami az agglomerációban élő, és Egerben dolgozó lakosok ingázását nagymértékben megkönnyíti.

3.2.4 A Járásközpont és az Egri Járás négy településének bemutatása reprezentatív jelleggel

Mivel dolgozatomban Eger és az agglomerációjához tartozó települések közötti kapcsolatot vizsgálom, röviden bemutatom a Járásközpontot és a Járásból reprezentatív jelleggel kiválasztott négy települést:

- Ostorost a Járásközpontoz való közelsége miatt;
- Noszvajt a turisztikai adottságai miatt;
- Maklárt, a térségben betöltött ipari funkciója miatt, és
- Feldebrőt, mint a központtól távolabb eső települést.

Eger

Eger egy történelmi barokk város, a régió egyik jelentős városa. Eger megyeszékhely és járásközpont. A borászatok és a barokk belváros miatt kedvelt turisztikai célpont. A megye és a Járás életében jelentős szerepet tölt be a város.

Népesség tekintetében országos szinten nem kiemelkedő. A lakosok száma 50.401 fő, amelyből 6630 fő 0-14 éves kor között van és 12.267 fő 65 éves vagy idősebb. Észak-Magyarország második legnépesebb városa. A város népessége folyamatosan fogy, de munkahely biztosítása szempontjából fontos szerepet tölt be a térségben. A város vonzáskörzetéből a lakosok jelentős része Egerbe jár dolgozni.

Az oktatásban is fontos szerepe van a városnak. A járás többi településén nem található középiskola, ezért a járás összes településéről Egerbe járnak a diákok. Kiváló középiskolák vannak a városban. Felsőoktatási tanulmányok elvégzésére is biztosít lehetőséget a város. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem számos szakiránnyal rendelkezik.

Az egészségügyi ellátást is fontos megemlíteni, mert a Járásban csak itt található kórház.

A Járásban a kereskedelem szempontjából is kiemelkedő jelentősége van Egernek, ahol sokféle üzlet megtalálható, kielégítve ezzel a Járás lakóinak szükségleteit.

Hivatali ügyintézés szempontjából Eger elkerülhetetlen a járás és a megye lakói számára. A megyei szintű hivatalok a városban találhatók.

Az ipar folyamatosan fejlődik a városban. A járás munkavállalóinak egy jelentős részét az ipar foglalkoztatja. Jelentős ipari vállalatok közül fontos kiemelni a ZF Hungária Kft.-t. és a Robert Bosch Automotive Steering Kft-t, amelyek jelentős mértékben támogatják a város életét. Ezek a vállalatok folyamatosan terjeszkednek a városban és a járásban, amelynek köszönhetően megélhetést biztosítanak a lakosok számára.

Számos borászat található a városban. A Szépasszony-völgynek a hírneve világszintű. A világ minden tájáról érkeznek a borkedvelők. A borászatok az évek során - mind arculatukat, mint gazdasági jelentőségüket tekintve - jelentősen átalakultak.

Egerben a turizmus a legdominánsabb ágazat. A város látogatottsága minden évben a top 10-ben van. Ez a történelmi belvárosának, a fürdőknek, borászatoknak köszönhetőek.

A közlekedés folyamatosan fejlődik, de a korlátozott terület miatt nehéz fejleszteni és bővíteni. A tömegközlekedés jól kiépített. Az egri lakosok számára a 2022. évtől az éves tömegközlekedési bérlet ára rendkívül kedvezményes: 1000. Ft/év. Vasúthálózat kihasználatlan

a városban, de a fejlesztése tervben van. Tehermentesítő út is tervezés alatt van, aminek a segítségével könnyebben át lehet utazni a városon.

Ostoros

Ostoros Eger egyik legközelebbi települése. A lakosok száma 2961 fő, amelyből 508 fő 0-14 éves kor között van és 511 fő 65 éves vagy idősebb. A lakosok többsége tehetősebb egri, aki távolabb költözött a várostól. A település népessége folyamatosan növekszik.

Ostoros egy régi történelmi falu. A borászatnak történelmi jelentősége van a faluban. A települést szőlő veszi körül. Az ország egyik legnagyobb borászata található a településen.

A lakosoknak minimális száma dolgozik a településen. Általában Egerbe járnak dolgozni.

Bölcsőde, óvoda és általános iskola is van a településen. Egyre több lakos járattja a gyermekeit ezekbe az intézményekbe.

A településen van orvosi, fogorvosi ellátás és gyógyszerár.

A faluban nincs sok vásárlási és szórakozási lehetőség, ez Eger közelsége miatt elenyésző. A település határában van egy tó, amely sajnos kihasználatlan. Mivel magántulajdonban van, ezért sajnos ez így is marad.

Noszvaj

Egertől 11 km távolságra található. A település csodálatos hegyvidéki környezetben helyezkedik el. A lakosok száma 1936 fő, amelyből 294 fő 0-14 éves kor között van és 543 fő 65 éves vagy idősebb. A település lakossága folyamatosan növekszik.

A településen a turizmus nagyon jelentős. Szálláshelyek száma kiemelkedő. Síkfőút és környéke a legnépszerűbb a turizmus szempontjából.

Városból sokan települnek ki Noszvajra. Síkfőutat is sokan választják lakóhelyüknek, de ezzel a környezetet súlyosan károsítják, mert az erdőbe építik házaikat. Rengeteg fát kívágnak és hatalmas területeket betonoznak le.

A lakosok általában Egerbe járnak dolgozni. A településen található óvoda és általános iskola és egészségügyi alapellátás.

Maklár

Maklár Egertől 13 km-re eső település. A lakosok száma 2486 fő, amelyből 359 fő 0-14 éves kor között van és 528 fő 65 éves vagy idősebb. Lakossága folyamatosan növekszik.

A településen az ipar kiemelkedő. A Bosch ide települése óta folyamatosan növeli a területét és kb. 1500 embert foglalkoztat. Másik jelentős üzem a Stühmer, ami kiváló minőségű csokoládét gyárt. Jelentős állami támogatással fejleszti az üzemét. A vállalatok adóiból a település hatalmas fejlesztési előnyökhöz jut, ami egyedülálló a járásban.

A fontos megemlíteni az Agrosidae Kft.-t, amely gyümölcs termesztéssel foglalkozik, a járás egyik legnagyobb gyümölcsöse.

A településen minden egészségügyi alapellátás elérhető. A településen bölcsőde, óvoda és általános iskola működik.

Feldebrő

A járás egyik legtávolabbi települése Egertől mérve 17 km. Egertől való távolsága ellenére itt is növekszik a lakosok száma. A lakosok száma 1029 fő, amelyből 133 fő 0-14 éves kor között van és 200 fő 65 éves vagy idősebb. A település folyamatosan fejlődik.

Egészségügyi alapellátás elérhető a településen.

A településen alig van munkalehetőség, a lakosság 80-90 %-a nem a településen dolgozik. A lakosok jelentős része Egerbe vagy Maklára jár dolgozni.

A településen található egy országos szinten elismert borászat, ami 2014-ben települt Feldebrőre. A szőlő jelentős részét a környék szőlészeitől vásárolja fel és 60 hektár saját ültetvényel rendelkezik.

Annak ellenére, hogy nincs munkahely a településen és a Járás központjától távol helyezkedik el, a lakosság száma folyamatosan növekszik, mivel a nyugodt környezet miatt szívesen költöznek ide az emberek.

4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

4.1 KSH adatokon alapuló elemzés

4.1.1 Népeségyszám

A járás lakossága 82.905 fő volt 2021. évben, ami jelentős csökkenés a 2017. évi 85.056 főhöz képest.

A KSH adatai alapján megállapítható, hogy Eger lakossága 2017 és 2021 között folyamatosan csökkent. 2017.-ben 53.091 fő volt a lakosság, míg 2021.-ben 50.401 főre csökkent a város lakossága.

A térség települései közül Ostorost fontos kiemelni, mert a vizsgált évek során az ostorosi lakosság 237 fővel emelkedett. Ostoroson a 2008. évi gazdasági világválság idején építeni kezdtek egy lakóparkot, ami a válságnak köszönhetően megállt. Napjainkra azonban a lakópark telkeinek jelentős része beépült. Feltételezhető, hogy a településen sok olyan ember él, akinek nem Ostoros az állandó lakcíme, de életvitelszerűen Ostoroson él.

A következő táblázatban a természetes népmozgalmat vizsgálom 2015-ben és 2021-ben.:

területi egység	élveszületés fő	halálozás fő	természetes szaporodás fogyás 2021
Eger 2015/2021	447/351	641/807	-9,047
Agglomerálódó települések 2015/2021	154/162	237/266	-5,205
A járás külső övezete 2015/2021	126/152	158/212	-4,791

A táblázat alapján egyértelműen megállapítható, hogy a népesség mind a három vizsgált területen fogyást eredményez. Eger városában jóval kevesebb a születések száma, mint a halálozásoké. Sajnos ez a jelenség az agglomerálódó településeken is megfigyelhető. A járás külső övezetében található kettő település, ahol a születések száma meghaladta a halálozások számát, de ennek ellenére a külső övezetben is természetes fogyás figyelhető meg.

A családalapítók jelentős része választja a vidéki életet, hogy gyermekeik számára nyugodtabb és zavartalanabb életkörülményeket tudjanak biztosítani.

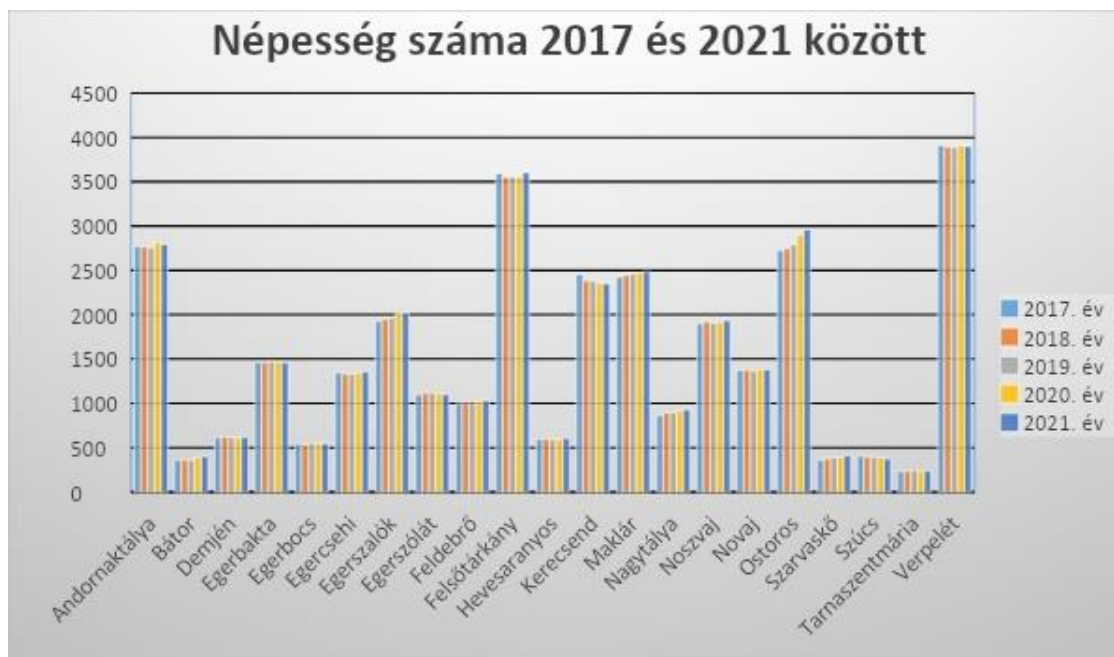
A Járás számos településén fellendült az ingatlanpiac, annak ellenére, hogy emelkedtek az ingatlanárak. A Járás jó néhány településén nincs, vagy alig van eladó ingatlan:

pl.: Szarvaskő népességének a számát érdemes még megemlíteni, ahol 361 fő volt a lakosság, ami 2021. évben 411 főre emelkedett. A település polgármester asszonyával folytattam egy rövid beszélgetést, amely során elmondta, hogy folyamatosan keresnek eladó ingatlanokat a településen. Ingatlan értékesítéssel foglalkozó weboldalakat is vizsgálva megállapítottam, hogy Szarvaskőben nincs vagy nagyon minimális az eladó ingatlan.

Feldebrőn is emelkedett a népességszám. 2017.-ben 995 fő volt, ami 2021.-ben 1029 főre emelkedett. Az ingatlanos weboldalakat vizsgálva megállapítható, hogy a település nem annyira felkapott az ingatlanpiacon, mint az Egerhez közelebb eső települések.

Maklárón is emelkedett a népesség. 2017.-ben 2423 fő volt, ami 2486 főre emelkedett 2021.-re. Maklárón sem található nagyszámú ingatlan hirdetés. Ennek oka a polgármester nyilatkozata alapján az, hogy szinte azonnal elkelnek az ingatlanok (gyakorlatilag meg sem hirdetik őket).

Ostoros mondható az ingatlanpiac szempontjából a legnépszerűbb településnek. Nagyon kevés számú ingatlan található az ingatlanos weboldalakon. Az ingatlanokat nagyon magas áron értékesítik, azok az egri ingatlanok áraival vetekednek. A népesség is jelentősen emelkedett a településen. 2017-ben 2724 fő volt állandó lakos a településen. Ez a szám 2021.-ben 2961 főre emelkedett.

Kutatásom során öt év változását vizsgálom, és ebből tetszésszerűen kiválasztottam egy évet, ami a 2018. év, hogy fiatalodási indexet számoljak a járás településein. A számolásom eredménye a 4. számú mellékletben található meg. Az eredmény alapján megállapítható, hogy a járás településein nem a fiatalodás a jellemző. Csupán kettő településről mondható el, hogy a vizsgált évben fiatalodott. A fiatalodási index alapján megállapítható, hogy a járás öregszik, ami nem pozitív jövőkép.

4.1.2 Oktatás, nevelés

Az oktatás vizsgálatát a járás óvodáival kezdem. A KSH adatai alapján a járásban három település nem rendelkezik óvodával, ez a három település Bátor, Szarvaskő és Tarnaszentmária. A 2020. évi KSH adatokat vizsgálom, amit az 5. számú melléklet tartalmaz. Egernek nincs kiemelkedő szerepe az óvodai ellátásban, mivel a településeken a lakosság méreteihez arányos az óvodai férőhelyek száma. Egerben 21 óvoda található, ami 2021 férőhelyet biztosít. A járás többi településén egy óvoda található, de kivételt képez a járás másik városa, Verpelét ahol kettő. Eger városán kívül öt településen éri el vagy lépi át a százat a férőhelyek száma (Felsőtárkány, Kerecsend, Maklár, Noszvaj és Verpelét.) Az óvodák helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy Eger nem kulcsfontosságú szereplő a járásban.

Az általános iskolák száma korlátozottabb mennyiségben fordul elő a járásban mint az óvodáké. A járás nyolc osztály elvégzéséhez csupán huszonhat intézményt tart fenn, amiből tizenhat intézmény Egerben található. A 6. számú mellékletet vizsgálva megállapítható, hogy a

települések szorosan kapcsolódnak Egerhez. A 2020. évi adatok alapján 4967 fő általános iskolás járt Egerbe, és 1477 fő járt a „vidéki” iskolákba. Ez azt jelenti, hogy a járás általános iskolásainak a 70 százaléka Egerben végzi el az általános iskolai tanulmányait.

Eger városában három intézményfenntartó felelős az általános iskolai oktatásért: az iskolák nagy részét a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Egri Tankerület tartja fenn, néhány iskola egyházi fenntartásban van és Egri Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola magánkézben van. (7. számú melléklet)

A középiskolai oktatás tekintetében Egernek kulcsszerepe van a járásban, mert a többi településen nem található középiskola. Ennek következményeképp a diákok vagy Egerbe járnak, vagy egy a járás területén kívül eső városba kénytelenek utazni. Ez nem jellemző, mert inkább más járásokból, megyékből járnak Egerbe a diákok.

Országos szinten Eger mindig is kiemelkedő volt oktatás terén. Remek gimnáziumok, szakközépiskolák és szakiskolák vannak a városban. Általában minden diák megtalálja a számára legkedvezőbb oktatási intézményt. Egerben összesen 14 középiskola található. (8. számú melléklet)

A járás kettő felsőoktatási intézménnyel rendelkezik, mind a kettő Egerben található. Egy hittudományi főiskola és egy egyetem található a városban. Az ország minden tájáról érkeznek hallgatók az intézményekbe. Az Eszterházy Károly Katolikus egyetem számos karral és kiváló kollégiumokkal rendelkezik, ezért népszerű a hallgatók számára. A 2022. év nyarán több mint 550 hallgató vehette át az oklevelét. Véleményem szerint az egri és a környékbeli diákok jelentős része nem Egerben végzi a felsőoktatási tanulmányait.

4.1.3 Egészségügy

Az öregedő népesség miatt fontos szerepe van az egészségügyi ellátásnak. A 2020. évi KSH adatok alapján, amelyet a 9. számú melléklet tartalmaz megállapítható, hogy hét településen nincs háziorvos. Egerben 24 darab háziorvos rendel. Eger városán kívül kettő település (Felsőtárkány és Verpelét) rendelkezik egynél több háziorvossal. A két településen a lakosok száma is több, ezért indokolt.

Az egészségügyi ellátás erősen akadályozott a Járásban. Eger kivételével csak alapellátásban részesülhetnek a járás lakosai.

A Járásnak egy kórháza van, ami Egerben található. A Markhot Ferenc Oktatókórház és Rendelőintézetben, amely 990 darab kórházi ágygal rendelkezik, szinte minden egészségügyi

eljárást tud biztosítani. A korona vírus alatt kulcsszerepe volt a vírusban szenvedők számára. Járványkórházzá nyilvánították és a COVID osztálya jelentős nyomásnak és veszélynek volt kitéve.

A kórházban a munkaerő előregszik és nincs megfelelő utánpótlás, pedig kulcsfontosságú a szerepe a járás életében. A vidéki háziorvosi rendelők is orvos hiánnyal küzdenek.

4.1.4 A járás gazdasági élete különös tekintettel a mezőgazdaságra

A témában részletesen megvizsgálom a térség gazdasági helyzetét. A térség gazdaságát több területre lehet osztani. Három területet vizsgálok részletesebben, ezek az ipar, turizmus és a mezőgazdaság.

4.1.4.1 Turizmus

Az Egri járás kiváló turisztikai adottságokkal rendelkezik. A történelmi város rengeteg turistát vonz a térségbe. Az elmúlt években a koronavírus jelentősen átalakította a turizmust az egész világon. Ebből természetesen az Egri Járás sem maradt ki. A koronavírus negatív hatásainak ellenére Egerben továbbra is óriási jelentősége van az idegenforgalomnak.

Eger sok látványosságot és programot biztosít a turisták számára. A történelmi belvárosban számos látványosság megtekinthető, ilyen például az Egri vár, Minaret, Bazilika, Érseki palota, török fürdő, Szépasszony völgy. Számos programot szerveznek a városban, aminek a többsége a borhoz kapcsolódik. Legjelentősebb program az Egri Bikavér Ünnep, amit 2021. évben már a 25. alkalommal rendeztek meg. Eger a leglátogatottabb városok egyike, rendszeresen a TOP 10-ben végez a vendégéjszakák számának tekintetében.

A térség többi része kevésbé felkapott turisztikailag, bár ha ellátogatunk a településekre, akkor számos látványosságot találhatunk, amelyek jelenleg még kiaknázatlanok. Véleményem szerint e tekintetben a jövőben sem várható nagy változás ezeken a településeken.

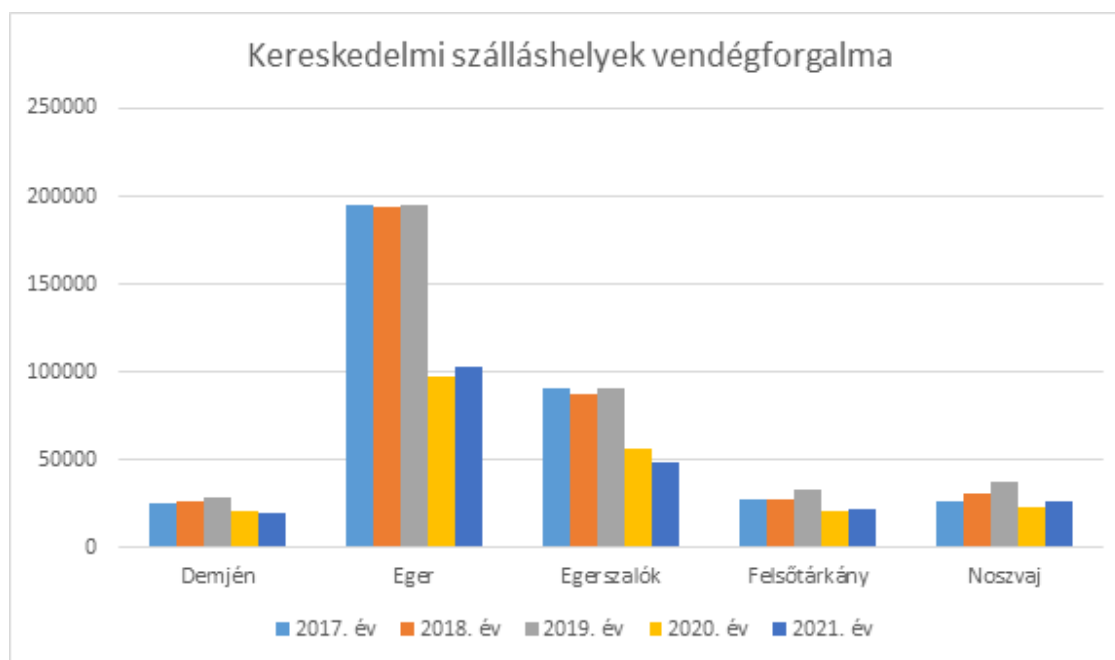
A Laskó patak völgyében azonban az elmúlt években hatalmas változások mentek végbe, számos beruházás történt a településeken. Egerszalók és Demjén turizmusa fellendült, ami a fürdőknek és szállodáknak köszönhető. Eger után Egerszalók a második leglátogatottabb település a Járásban. A településen és a környékén szállodákat és vendégházakat találunk, amelyek az év bármely napján elérhetőek. A völgyben, Egerszalók és Demjén között több fürdő is épült a kiváló minőségű termálvízre alapozva. A bor is jelentős szerepet kap a település életében. Borászatok rendezvényközpontokat alakítottak ki a településen.

Felsőtárkány és Noszvaj turizmusa folyamatosan fejlődik. A Bükk hegység közelsége csodálatos kirándulóhelyeket biztosít a túrázásra vágyók számára.

A térség több településén nem található kereskedelmi szálláshely. A KSH adatai alapján alábbi táblázatban 2017 és 2021 közötti szálláshelyek vendégforgalmát vizsgálom. (10. számú melléklet) A mellékletből nyert adatok alapján megállapítható, hogy a térség több településén egyáltalán nem található szálláshely. Az alábbi települések (Andornaktálya, Egerszólát, Maklár, Nagytálya, Novaj, Ostoros és Tarnaszentmária) egyáltalán nem élvezik a turizmusból származó gazdasági előnyöket.

A térségben - Eger mellett - négy települést lehet kiemelni, ahol a turizmus komoly szerepet játszik a település életében. Ezek a települések a természeti adottságaiknak köszönhetik a sikerüket.

2017 és 2019 között a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma minimálisan változott. 2020-ban bekövetkezett a korábban említett korona vírus, ami jelentős visszaesést produkált.

A diagram nagyon jól szemlélteti a változásokat. A turizmusból élő települések nehéz helyzetbe kerültek, mert hirtelen megcsappant a bevételük. Egert is érzékenyen érintette a turizmus kiesése, mert az iparból és más szektorokból nincs olyan nagymértékű bevétele, amely kompenzálta volna azt.

4.1.4.2 Ipar

Az iparnak mindig is fontos szerepe volt a térség életében. Például a jelenlegi Sanatmetal Kft., - amit az 1960-as években alapították Egerben - finommechanikai vállalként kezdett működni.

1996-ban lett Sanatmetal Kft. 1999-be került a vállalat magyar tulajdonba és azóta is egy tulajdonosa van a cégnek. A cég traumatológiai, ortopédiai, gerincsebészeti és fogászati implantátumokat gyárt és forgalmaz. A vállalat több mint 17.000 terméket gyárt és több mint negyven országba exportál. Németországban, Oroszországban, Romániában és Törökországban találhatunk leányvállalatot. A Sanatmetal Kft. Európa 40 legjelentősebb egészségügyi gyártója között van. Véleményem szerint a Sanatmetal Kft. egy példaértékű vállalkozás a térségben.

A térség életében kiemelkedő szerepet játszott az egri dohánygyár. A gyárat 1896-ban kezdték el építeni, amit folyamatosan építettek és bővítettek. A térségben élők számára megtisztelő volt a gyárban dolgozni. A gyárat 2004-ben sajnos megszüntették. Az épületet évekig nem használták, majd 2008-ban a gyár területén megnyílt az Agria Park. Így a városnak lett egy plázája, amit a mai napig szívesen felkeresnek a térség vásárolni vágyói.

A ZF Hungária 1995-ben vásárolta meg a Csepel Autógyár egri üzemét, majd 1996. január 1.-én kezdte meg a működését, amely azóta is folyamatos. A vállalat 2019-ben újabb modern szerelősort helyezett üzembe, ami további kapacitásbővülést és forgalomnövekedést biztosít számára. A város életét jelentősen támogatja a vállalat. Elsődleges célja, hogy olyan intézmények, szervezetek társadalmi csoportok, egyesületek tevékenységét támogassa, mellyel közvetve vagy közvetlenül hozzájárul a lakosság életkörülményeinek javításához és versenyképességük erősítéséhez.

Az agglomerálódó települések közül az egyik település, amit kiemelek, az Maklár, ahol a Bosch 2015 májusában indított üzemet. A beruházás hozzájárul a munkahelyek megőrzéséhez és újak létesítéséhez a ma már több mint ezer munkavállalót foglalkoztató telephelyen.

Makláron érdemes megemlíteni a Stühmer Kft.-t. A gyár 2014-ben települt Novajról Maklára, és azóta folyamatosan bővül. A maklári üzem 4000 m²-es területen kezdte a termelést. Portfóliója folyamatosan bővül. Az említett maklári vállalkozások fellendítették Maklár életét. Az önkormányzat a befolyt adókból számos előnyhöz jut, mert önerőből több fejlesztést tudnak végrehajtani a településen, mint a térség többi települése.

4.1.4.3 Mezőgazdaság

Magyarországnak nagyon fontos ágazata a mezőgazdaság, bár a GDP-nek csupán a 3,5%-át adja. Jelentős méretű és kiváló minőségű termőterülettel rendelkezik az ország. A Dunántúl

sokkal jobb helyzetben van a keleti országrészhez képest. Jobbak a termőterületek és az időjárás is kedvezőbb.

Nagy problémát okoz az ágazatban, hogy a mezőgazdaságban dolgozók életkora 60 év körül alakul. A fiatalok motivációja a mai napig nem megfelelő. A fiatalok jelentős mennyiségű támogatást vehetnek igénybe, illetve a technológiának köszönhetően, már nem kell nehéz fizikai munkát végezniük. Szintén problémát jelent, hogy az elmúlt évtizedben elindult egy földfelvásárlási hullám, amely jelentős mértékben akadályozza, hogy a kisebb mérettel rendelkező gazdaságok újabb földterülethez jussanak. A precíziós gazdálkodással lehet motiválni a fiatalokat, hogy kedvet kapjanak a gazdálkodáshoz.

A járásban nem jellemző a nagyméretű mezőgazdasági vállalkozás. Csupán néhány településen található jelentős területet birtokló mezőgazdasági vállalkozás és az állattartó telepek száma is elenyésző. Többségben őstermelők és borászatok találhatók a járásban.

Munkahelyteremtés szempontjából nem jelentősek a mezőgazdasági vállalkozások, ez az idényszerűségnek és az automatizált gépesítésnek köszönhető.

Maklár településen kettő jelentős mezőgazdasági vállalkozás található. Az egyik szántóföldi növénytermesztéssel, míg a másik gyümölcstermesztéssel foglalkozik.

Az Agrosidae Kft. 1997-ben alakult két tulajdonossal. Kezdetben intenzív szántóföldi zöldségtermesztéssel foglalkozott, az így megtermelt zöldség friss áruként és konzervipari alapanyagként került értékesítésre. A cég 1998-tól folyamatosan fejlesztette a gyümölcstermesztést, ez mára eléri a 95 hektárt. 1998-ban vásárolta meg a maklári telephelyét, mely óriási lökést adott a 25000 m²-es alapterületével, és a mára 3000 m² ingatlan együttesével. A gyümölcstermesztés igényel ugyan emberi munkaerőt, de csak idényszerűen, ezért nem tud állandó megélhetést biztosítani a környéken élő lakosok számára.

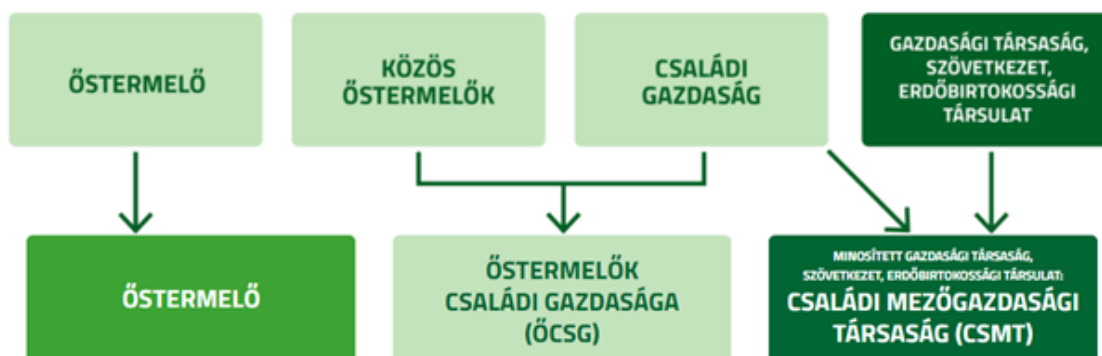
A másik jelentős mezőgazdasági vállalkozás az Egervölgye Agrár Kft. A vállalat fő tevékenysége szántóföldi növénytermesztés. Ahogy korábban már említettem a szántóföldi növénytermesztés napjainkban már nem igényel jelentős emberi munkaerőt, ezért az alkalmazottak száma minimális.

Fontos megemlíteni a Kerecsenden található Korona Gombaipari Egyesülést, amely mára Közép-Európa Egyik vezető gombaipari csoportosulásává vált. A gombatermesztés jelentős mennyiségű emberi munkaerőt igényel, de a vállalat külföldi vendégmunkásokat alkalmaz.

Az állattenyésztés nem jelentős a járásban, de Egerben található egy kecsketartó telep. Az állomány nagyjából 200 egyedből áll. A kecskék tejét hasznosítják a telepen, amiből sajtot állítanak elő.

A Nemzeti Agrárgazdasági kamara az őstermelői rendszert megreformálta és jelentős változásokat vezetett be a 2021. évben. Az alábbi ábra jól szemlélteti a különböző gazdasági formák változásait.

A járásban a mezőgazdasággal foglalkozók legnagyobb számát az őstermelők teszik ki. Általában az őstermelők mellékállásként végzik a mezőgazdasági tevékenységet.

(forrás: nak.hu)

Borászatok

A járásban a szőlészet és a borászat a legjellemzőbb mezőgazdasági tevékenység.

Az Egri Borvidék Magyarország egyik legmeghatározóbb borvidéke. Több járást és megyét érint a borvidék. A borvidék 600 hektár ültetvénnel rendelkezik. Több száz borászat található a járásban. Néhány borászat 100 hektár feletti szőlőültetvénnel rendelkezik.

A járás és az Egri borvidék legjelentősebb borászata Ostoroson található. Az Ostoros Családi Pincészet az ország legnagyobb borászatai közé sorolható, a TOP-3-ban van. Jelentős mennyiségű szőlőültetvénnel és szántófölddel rendelkezik.

Számos nagy borászat Egerben található. A Szépasszony-völgyben a borvidék legjelentősebb borászatainak a pincéit megtalálhatjuk. Rengeteg külföldi és magyar turistát vonz a Szépasszony –völgy.

Munkaerő tekintetében már a szőlőültetvények nem igényelnek jelentős számú emberi munkaerőt és idényszerű munkalehetőséget biztosítanak. A szőlők támrendszerét úgy alakítják ki, hogy gépi erővel könnyedén meg tudják munkálni. A régi hagyományos szüretetek már eltűnőben vannak, mert egy kombájnnal a nehéz fizikai munkát már néhány óra alatt elvégzi. Emberi munkaerőt a borászatok már Szlovákiából tudnak hívni. Ezért a munkahely teremtés szempontjából nem jelentős az ágazat a járás számára.

4.2 Interjúkon alapuló elemzés

Kutatómunkám során a Járásban reprezentatív jelleggel Eger városán - mit járásközponton - kívül 4 települést választottam ki, amelyeknek felkerestem a polgármesterét és a mellékletben található kérdéssor alapján próbáltam közvetlen információkat szerezni

- egyrészt a Járás központjával való kapcsolatukat
- másrészt az őket jellemző migrációs folyamatokat illetően. (11. és 12. számú melléklet)

Mivel dolgozatomban az agrárszféra elemzése a leghangsúlyosabb, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves Megyei Elnökével is interjút készítettem. (13. számú melléklet) Arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az agrárágazatnak milyen szerepe van a foglalkoztatásban és hogy mennyire vonzó az agrárszektor a fiatal pályakezdekők vonatkozását illetően.

4.2.1 Feldebrő

A Járáson belül az első interjút Jakab Ernővel Feldebrő (1024 lakos) polgármesterével készítettem.

A polgármester nyilatkozata szerint a település nem rendelkezik olyan előnyökkel, amelyek kifejezetten vonzanák a munkavállalókat a járás többi településéből. Ebből a szempontból azok a faktorok, amelyekkel a település rendelkezik, nem nagyon különböznek az őt körülvevő többi településtől, néhány kivételtől eltekintve.

A település gazdasága nem domináns: ipar nincs, mezőgazdaság sem annyira jellemző. A mezőgazdaság alapvetően a szőlőtermesztésre és feldolgozásra irányul. Kevés folyamatosan foglalkoztatott dolgozik az ágazatban, inkább az időnyjellegű munka van jelen. A gépesítés miatt egyre kevesebb természetes munkaerőt alkalmaznak.

A környező településeken telephellyel rendelkező/működő nagy cégek gyakorlatilag versengenek a településen élő munkaerőért. A lakosság kb. 90 %-a eljár a településről dolgozni. Kb. 20-30% Egerben dolgozik. Eger mellett azonban kiemelkedő szerepe van foglalkoztatás szempontjából Gyöngyösnek és Maklárnak az ott telephellyel rendelkező nagy cégek miatt.

Helyben a közigazgatás ad munkát a helyben élőknek. A legnagyobb mezőgazdaságra épülő vállalkozás Varga Pincészet Kft., amely foglalkoztat helyben élőket azonban a vállalkozás modern/gépesített, így egyre kevesebb természetes munkaerőt alkalmaz.

Egernek, mint a Járás központjának meghatározó szerepe van a település életében. Mindegyik 4.1 részben vizsgált relációban szorosan kötődik a település Egerhez.

A település saját iskolával rendelkezik, ahol kizárólag alsó tagozat működik, a lakosok inkább Egerben iskoláztatják a gyermekeiket. Óvoda és bölcsőde is működik a településen, az óvoda folyamatosan bővül, fejlődik. A településen orvosi ellátás van, védőnői ellátás is, egy egészségügyi központtal is rendelkezik a település.

Az infrastruktúra jó, az Eger és a település közötti közlekedés kiváló.

A polgármester szerint sok tekintetben kiszolgáltatott a település Egernek. Úgy gondolja, hogy emiatt az Egerrel való relációjában nem mellérendelt a település pozíciója. A relációban nem egyenrangú a két fél.

A települést érintő migrációs folyamatokban jelentős szerepe volt a Covid világjárványnak. A Covid előtt inkább a település lakosai vándoroltak Egerbe, de a Covid jelentősen megváltoztatta ezt a folyamatot. A Covid után sokan költöztek ki Egerből a településre, de nem csak Egerből, hanem az ország több pontjáról is. Sok eladó ingatlan volt, alacsony vételáron. Jelenleg alig van eladó ingatlan, a Covid hatására fellendült az ingatlanpiac.

A társulások annyira nem jellemzőek a Járásban. A település az Egri Kistérség Többcélú Társulás tagja. Mezőgazdasági jellegű társulás nincs a térségben. Inkább a Járás központjával, és nem más falvakkal való társulás a jellemző.

Konfliktusai alapvetően nincsenek a településnek más településekkel.

A település folyamatosan pályázik (TOP, TOP Plusz, Magyar Falu Program, Leader pályázatok). A legutóbbi időszak eredményes pályázatai: kerékpárút, óvoda felújítás, egészségügyi központ, bölcsőde, útfelújítás, rendezvényterem, járdafelújítás, óvodakerítés és udvar, polgármesteri hivatal épületének felújítása, rendezvénytámogatás.

A településen nagyon aktív a civil élet: Együtt Feldebrőért Egyesület, Polgárőrség, Lövész Egyesület.

A polgármester szerint nincs hátrányos tulajdonsága a településnek, és a nyugodt, kellemes környezet a település legvonzóbb tulajdonsága.

4.2.2 Ostoros

Ostoroson a település polgármestere, Böjt László adott válaszokat a kérdéseimre. A polgármester szerint Ostoros egy folyamatosan fejlődő település. A település vonzó tulajdonságai között van, hogy élhető, jó a közbiztonság, és kellemes a környezet. Véleménye szerint az Egerből kiköltöző fiatal (megfelelő egzisztenciával rendelkező) családok emiatt költöznek ide. És az is vonzó tulajdonsága a településnek, hogy közel van Egerhez.

A lakosság 80-90% Egerben dolgozik. A település gazdasági élete annyira nem domináns. Ipar egyáltalán nincs, a mezőgazdaság jelen van, de nem domináns a település életében. Szántóföldi

gazdálkodás nem jellemző, a földek jellemzően szőlők illetve erdők. A tulajdonosok művelik a területeket.

A település a történelmi borvidék része, mezőgazdaságra épülő nagy borászati vállalkozás az Ostoros-Novaj Bor Zrt. Kis családi borászatok nem nagyon vannak.

A településen lévő kis cégek jellemzően nem borászati jellegűek. Összességében a településen lévő cégek szerepe nem jelentős a település lakóinak foglalkoztatásában.

Eger szerepe meghatározó a település életében: alapvetően munkahelyet ad a település lakóinak. Ostoros lakosainak kb. 80%-a Egerben dolgozik és a 4.1 részben vizsgált összes pontban szorosan kötődik Egerhez.

A település saját iskolával (140 gyermek) rendelkezik, ennek ellenére a gyermekeket inkább Egerbe viszik iskolába. Az óvoda folyamatosan bővül.

A közlekedés, infrastruktúra nagyon jó. Az egészségügyet teljes ellátottság (házi orvos/fogorvos/védőnő) jellemzi, saját gyógyszertára van a településnek.

Más településnek Eger mellett nincs kiemelkedő/meghatározó szerepe a település életében. Néhányan, főként turisztikai ágazatban, dolgoznak más településeken, vagy nagyobb cégeknél pl.: Maklár, de ezek szerepe Eger mellett elenyésző.

A migrációs folyamatok közül az Egerből való kitelepülés a jellemző. Ez a folyamat a lakóparkok indulásával (kb. 20 éve) kezdődött és azóta is folyamatosan tart. A település lakosságának száma nem csökkent soha.

A település részt vesz az Egri Kistérség Többcélú Társulásban (hulladék/orvosi ügyelet). A társulásokban az Egerrel való társulás és a más falvakkal való együttműködés azonos súlyú.

A polgármester nyilatkozata szerint „...az egész életünk egy pályázat”. Az elmúlt időszak legnagyobb beruházásai: külterületi utak, utak fejlesztése, felújítása (TOP PLUSZ, Magyar Falu Program), csapadékvíz-gazdálkodás, extrém sportpark, modern orvosi rendelő, iskola tornaterme, temető, ravatalozó felújítása.

Aktív civil élet a településen: polgárőr egyesület, sportegyesület, vöröskereszt, hagyományőrző egyesületek. A civil szervezetek a kulturális mozgatórugói a településnek.

A településnek a polgármester szerint nincs hátrányos tulajdonsága.

4.2.3 Maklár

Maklárón a település polgármesterét, Hanuszik Csabát kérdeztem a település és Eger kapcsolatáról illetve a települést érintő migrációs folyamatokról. A település számos munkalehetőséggel rendelkezik, ugyanis nagy cégek vannak jelen: Bosch, Stühmer, Agrosidae Kft., Numan pékség. Széles a cégek által alkalmazottak köre, betanított munkásokat és

szakképzett munkavállalókat is foglalkoztatnak. A cégek helyi lakosokat foglalkoztat és más településekről is érkeznek munkavállalók. Folyamatosan bővülnek a jelenlévő cégek.

Sok mezőgazdasági terület található a településen, amelyek jól művelhetőek, és szántóföldi gazdálkodás folyik rajtuk. Mezőgazdaságra 1 nagy és 5-6 kisebb (családi) vállalkozás épül. Családi vállalkozások 2-3 külsős, nem családtag munkavállalót alkalmaznak. Mióta a nagy cégek megjelentek, inkább az ő szerepük a hangsúlyosabb a foglalkoztatásban.

Egernek meghatározó szerepe van a település életében. Minden vizsgált kapcsolódási pontban kötődik a település a Járás központjához, de a legerősebb kapcsolódási pont a foglalkoztatás: akiket nem foglalkoztatnak a településen lévő nagy cégek, azok Egerben dolgoznak. Az oktatás miatt is nagyon jelentős Eger szerepe, annak ellenére hogy – folyamatosan bővülő – iskola és óvoda és bölcsőde is van a településen.

A település közlekedése, infrastruktúrája kiváló.

Orvosi ellátás biztosított a településen: körzeti orvos, védőnő, gyógyszertár működik.

A Járás központján kívül nincs más olyan település, amely meghatározó szerepet játszana a település életében. A nagy cégek jelenléte (foglalkoztatás) miatt, Eger mellett, inkább Maklár szerepe meghatározó az Egri Járásban más települések viszonylatában.

A Járásban Eger, mint központ domináns szerepet tölt be. Az Egerrel való relációban nem érzi magát egyenrangú félnek a település, sok szempontból függ tőle.

Kistérségi Többcélú Társulás tagja a település.

Jellemzően Egerből Maklára költöznek a lakosok. Kb. 10 éve kezdődött a folyamat és azóta szakadatlan. Fiatalok, fiatal családok költöznek ide Egerből. A nagy cégek fellendülésével ez a folyamat csak fokozódott. Fellendült az ingatlanpiac, gyakorlatilag alig van a településen eladó ingatlan. A Covid megjelenését követően is sokan költöztek a településre.

A település vonzó a környékbeliak számára: van munkalehetőség, jó a közbiztonság. Egyáltalán nem jellemző, hogy a településről Egerbe költöznének lakosok. A település folyamatosan pályázik (TOP, TOP Plusz, Magyar Falu Program): iskola felújítása, bölcsőde felújítása, tájház vásárlás, bővítés, utépítés, gépbeszerzések.

A civil élet nagyon aktív: Együtt Maklárért Egyesület, sok sportegyesület működik, polgárőrség, nyugdíjas klub, Óvoda fejlesztéséért Alapítvány, iskolai tehetséggondozó alapítvány.

4.2.4 Noszvaj

A településen Szabó Péter polgármester úr válaszolta meg a kérdéseimet.

Noszvaj turizmusa népesség arányához képest igen jelentős, így a turizmus iparág sok munkavállalót vonz, főleg a községgel határos dél-borsodi területről. Eger 11 km távolságra van, így Eger gazdasági funkciójára épül a lakosság munkaerő kínálata.

Multinacionális és nagyvállalatok nincsenek jelen a települések, a kisebb vállalkozások a jellemzőek.

A mezőgazdaság tekintetében a szőlészet-borászat és gyümölcstermesztés a jellemző.

Mezőgazdaságra épülő cégek közül kiemelendő a Thummerer Pincészet, aki Magyarországon is jelentős potenciállal rendelkezik.

Eger az elsődleges munkaerőpiac meghatározó helyszíne, sokan járnak Egerbe dolgozni községünkben. A munkaképes korú lakosság 70%-a Egerben dolgozik.

A Járás központján kívül Mezőkövesd az a település, amelynek hatása van Noszvajra: főleg a termelői piacára és a bevásárlóközpontokba járnak a lakosok.

Nem egyenrangú fél Eger és Noszvaj. Eger, mint központ szolgáltatásaitól függ a település.

Közigazgatási és közszolgáltatások szintjén vesz részt a település együttműködésekben. Ezekben a város-falu és a falu-falu típusú együttműködések is jellemzőek.

A település pályázott az elmúlt időszakban: épületfelújítás, energetikai fejlesztés, intézmény kapacitásbővítés, szolgáltatásbővítés és vízelvezetési rendszer felújítási projekteket valósítottunk meg. LEADER pályázatban vettünk részt közösségi tér fejlesztése céljából.

A településen 6 civil szervezet működik.

A polgármester véleménye szerint a település legelőnyösebb tulajdonsága a fekvése, a magas szolgáltatás színvonal, és a minőségi élettér.

4.2.5 Eger

Mivel a Járasközpont szemszögéből is kíváncsi voltam a központ és az agglomeráció kapcsolatára, ezért interjút készítettem Mirkóczki Ádámmal, Eger város polgármesterével.

A polgármester úr szerint Eger szerepe az agglomeráció vonatkozásában:

- egyrészt az, hogy megyeszékhelyként funkcionális feladatok lát el (egészségügy/közigazgatás/oktatás és egyéb ágazatok tekintetében);
- másrészt speciális a státusza a történelmi múltja miatt, ami elsősorban a turizmusban/idegenforgalomban és a kultúrában realizálódik.

Véleménye szerint Eger városát az élhető kisvárosi jelleg, de nagyvárosi tartalommal jellemzi.

Ami a foglalkoztatást illeti a következő ágazatokban van erős vonzó hatása Egernek a Járásban:

- a város gazdasága – más nagyvárosokhoz képest - annyira nem jelentős, de jelen vannak nagy cégek: Bosch, ZF Hungaria Kft. Emerson Kft.
- turizmus/idegenforgalom
- szőlő és bor (bár a gépesítés miatt egyre kevesebb a természetes munkaerő foglalkoztatása és a munka egy része idényjellegű)
- oktatás/nevelés.

Eger központi szerepe konstans az agglomerációban. Egy-egy szektor szerepe/dominanciája azért változik az évek során. A polgármester célja az ipari park bővítése, hogy minél több lábon álljon a város.

Eger mellett meghatározó gazdasági tényező a Járásban Maklárnak a Bosch-al, hiszen ők is sok embert foglalkoztatnak a Járásból.

A mezőgazdaságban a szőlő és bor dominál. Erre jó néhány nagy és közepes méretű vállalkozás (pincészet) épül. Ezeket a gépesítés, modernizálás jellemzi, és az utóbbi években, minőségben, mennyiségben óriási fejlődés. Ennek eredményeképpen azonban csökken a foglalkoztatottság, hasonló folyamatok mentek végbe az ágazatban, mint az ipari forradalom során. A mezőgazdaságnak elenyésző szerepe van a foglalkoztatást tekintetében.

Eger lakosságát illetően folyamatos a fluktuáció: érkeznek a városba új lakók és költöznek is el a városból. A város lakosságának kb. ¼-e folyamatosan cserélődik évente. A tehetősebb réteg az élhetőbb környezet miatt költözik az agglomerációba, a kevésbé tehető réteg a városba költözik, több lehetőséget remélve ott. A covidnak is volt hatása a városból való kiköltözésben.

4.2.6 Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Heves Megyei Elnöke

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves Megyei Elnökének, Szendrei Lászlónak a véleménye szerint a mezőgazdaság sajnos nem bír kellően nagy súllyal az Egri Járásban. Heves megye déli járásaiban nagyobb szerepe van. Az Egri Járásban a szőlészet, borászat, a jellemző szektor, minimálisan van jelen a szántóföldi kultúra. Illetve ha tágan értelmezzük a mezőgazdaságot, akkor az erdészeti ágazat jelentős.

Az Egri Járásban sok kis őstermelő (őstermelők családi gazdasága, családi mezőgazdasági társaság) van jelen. Sajnos a mezőgazdaságban foglalkozók átlagéletkora viszonylag magas: 50-55 év. Probléma a mezőgazdasági szektorban foglalkoztatottaknál, hogy vagy nagyon alacsony szinten képzett munkásokról vagy magasan képzett agrármérnökökről beszélhetünk. A középső réteg hiányzik.

Éppen ezért tervben van egri középiskolákban szakirányú képzés indítása, ahol középszintű agrár szakemberek képzése folya. A tervek szerint a jó tanulókat átvinné az egyetem, a többiek pedig rendelkeznének annyi szakértelemmel, hogy át tudják venni az otthoni gazdaságot.

Sajnos nem sok embert foglalkoztat az agrárszféra, elenyésző a főállású mezőgazdálkodással foglalkozó. Mellékállásban többen vannak jelen az ágazatban. Az utóbbi évek tapasztalata az, hogy a környező településeken lévő nagy ipari cégek elszívják a munkaerőt.

A Kamara és MAGOSZ számos eszközzel próbálkozik az ágazatban tartani a munkavállalókat: fiatal gazda pályázat, időseknek életjáradék fizetése.

A Kamara célja a „Fiatalok komfortzónájába helyezni a mezőgazdaságot”: tehát olyan – elsősorban technikai - komfortot megteremtése a fiatal gazdák számára, amelyben otthonosan mozognak. Ezen elsősorban a mezőgazdaság technikai modernizációját (robotok, drónok és egyéb technikai eszközök alkalmazását) kell érteni. Másodsorban az új irányok, mint precíziós, környezettudatos gazdálkodás elterjesztése a Kamara célja. Ezen túlmenően egy olyan birtokszerkezet kialakítása lenne szükséges, amely nem lehetetleníti el a gazdálkodást. Ennek eredményeképpen szükséges lenne az osztatlan közös tulajdon megszüntetése (az osztrák modell alapján).

A Kamara céljai között szerepel a falugazdász hálózat átalakítása/újragondolása a holland modell alapján, amelyben a képzett falugazdász, mint egy szakmai mentor/tanácsadó tevékenykedne a körzetét illetően. Ez lenne a „Szolgáltató Kamara” modell.

4.3 Kérdőívek feldolgozása

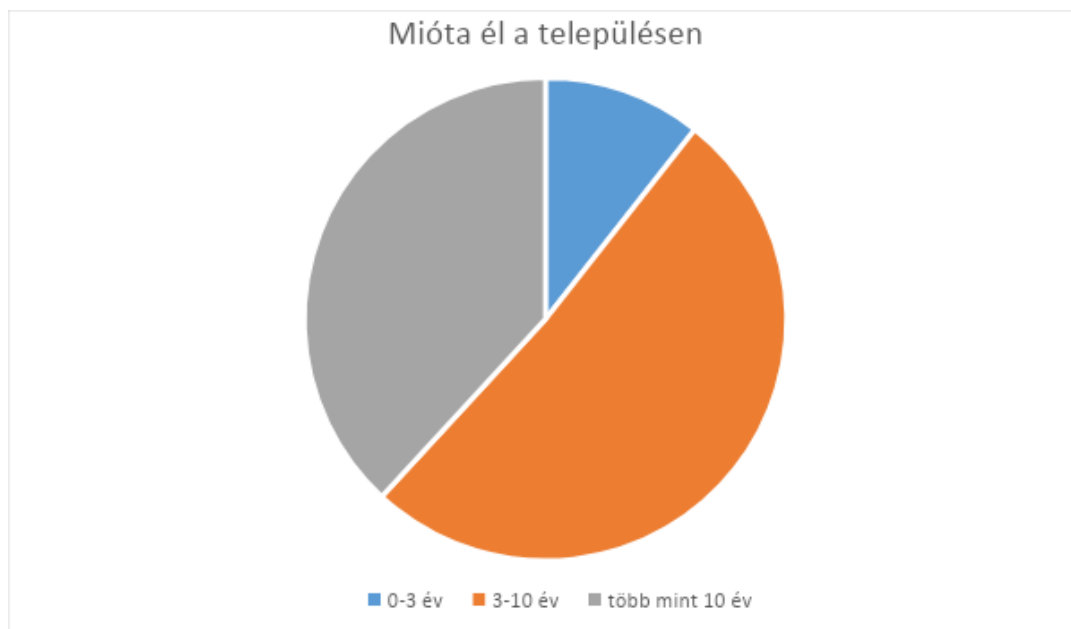
A Járásból reprezentatív jelleggel kiválasztott 4 településen élő lakosokat kérdőívek kitöltésére kértük, hogy minél pontosabb képet kapjunk a vidék és a Járasközpont kapcsolatát illetően. A településenként 40 db kérdőívet töltöttünk ki a 20-60 éves aktív korosztályt célozva. Összesen 160 kérdőív került feldolgozásra.

A kérdések alapvetően a szuburbanizációs folyamat jelenlétének, illetve a Járasközpont központi/domináns szerepének igazolására irányultak. Ennek megfelelően a kérdések egy része annak kiderítésére irányul, hogy kik és milyen célból, honnan költöztek a településre. A kérdések másik része a település és a Járás központjának kapcsolatára kérdez rá.

A kérdőívek feldolgozásának eredményei:

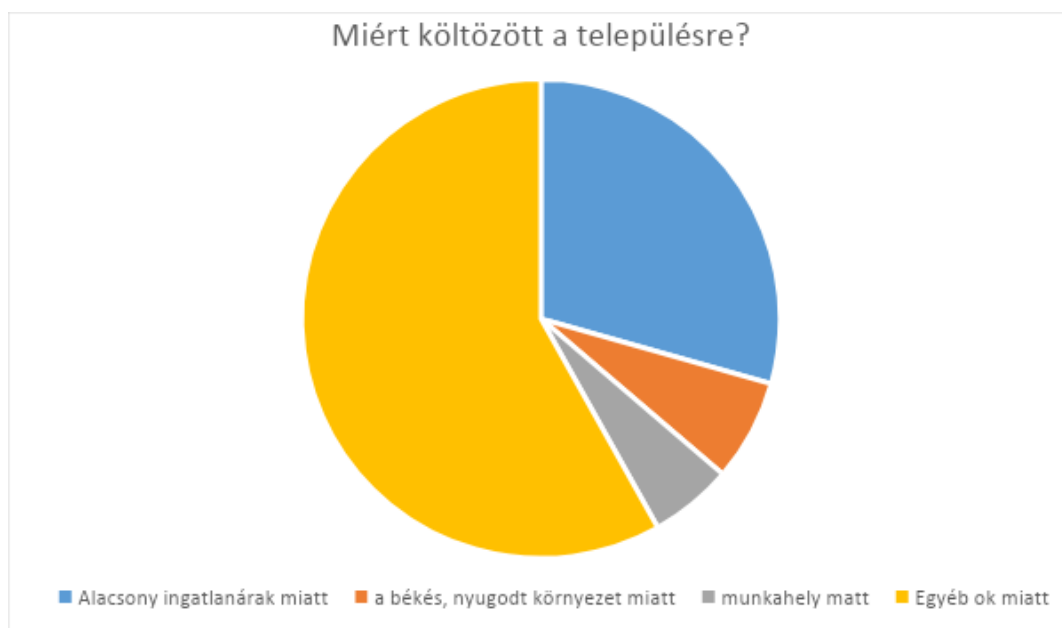
1. kérdés vonatkozásában: Mióta él a településen?

10,6 % 0-3 éve él a településen; 51% 3-10 éve él a településen; 38,1 % több, mint 10 éve él a településen.

2. kérdés vonatkozásában: Miért költözött a településre?

29,3 % az alacsony ingatlanárak; 6,9% a békés, nyugodt környezet, 5,6 % a munkahely; 58,1 % egyéb okok miatt költözött a településre.

3. kérdés vonatkozásában: Honnan költözött a településre?

20,6 % a településen született, 48,7 % Egerből költözött a településre, 30,6% más településről költözött a településre.

4. kérdés vonatkozásában: Hol dolgozik?

9,3 % a településen dolgozik, 81,2 % Egerben dolgozik, 9,3 % más településen dolgozik;

5. kérdés vonatkozásában: Milyen jövedelmi viszonyokkal rendelkezik helyi szinten?

37,5 % alacsony; 55,6% közepes; 6,8 % magas jövedelmi viszonyokkal rendelkezik helyi szinten.

6. kérdés vonatkozásában: Gyermek hova jár bölcsődébe/óvodába/általános iskolába?

26,8% gyermeke a településen; 70 % Egerben; 3,1 % más településen jár bölcsődébe/óvodába/általános iskolába.

7. kérdés vonatkozásában: Véleménye szerint milyen a tömegközlekedés Eger és a település között?

30,6 % szerint jó; 3,75 % szerint rossz; 59,3 % nem tudja a tömegközlekedés Eger és a település között.

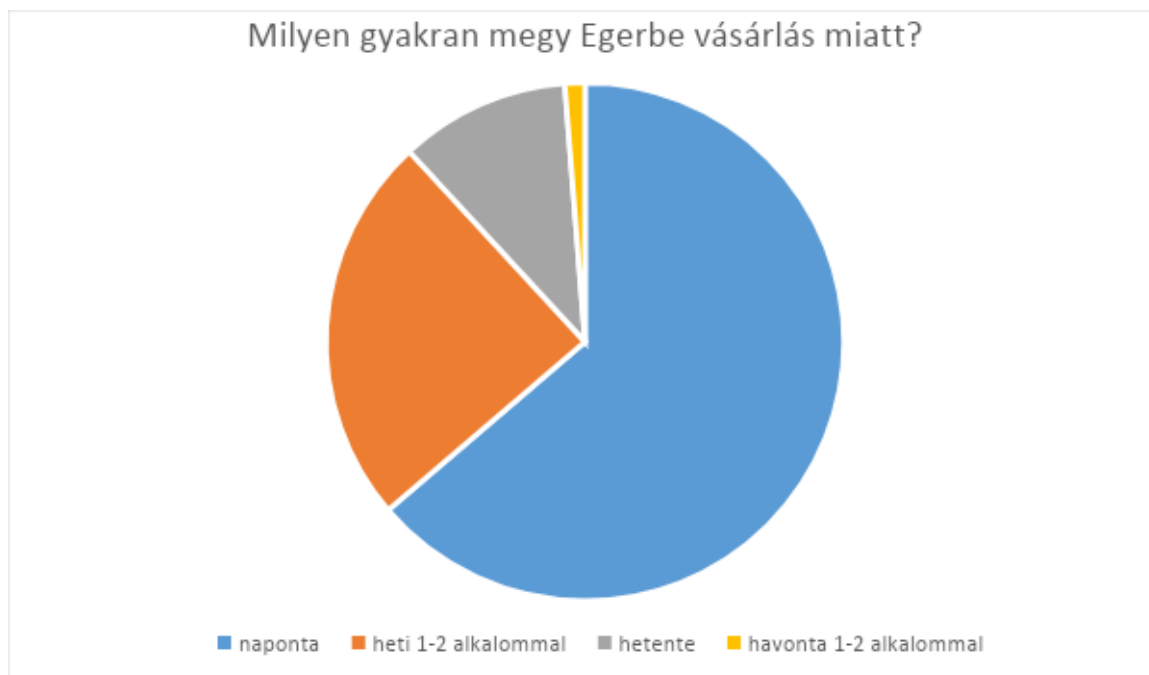
8. kérdés vonatkozásában: Autóval jár-e dolgozni?

59,3 % autóval; 40,6 % nem autóval jár dolgozni.

9. kérdés vonatkozásában: Milyen gyakran megy Egerbe vásárlás miatt?

63,75 % napi szinten; 24,3 % heti 1-2 alkalommal; 10,6 % hetente; 1,25 % havi 1-2 alkalommal vásárol Egerben.

A kitöltött kérdőívek elemzése/feldolgozása után arra következtetésre jutottunk, hogy:

A településeken megfigyelhető a szuburbanizációs folyamat. Jellemzően a fiatal családok költöztek ki és többnyire Egerből ezekre a településekre. Ezek a családok helyi szinten anyagilag jól szituált családoknak minősülnek. A megkérdezettek nagy része Egerben dolgozik és ingázik a lakhelyéül szolgáló település és Eger között. Kis részük a lakhelyéül szolgáló településen és más településen talált munkát. Ezek a családok maximum 10 éve élnek a településen és az alacsony(abb) ingatlanárak és a nyugodt környezet miatt döntöttek Eger elhagyása mellett.

Azon települések esetében, ahol van bölcsődei, óvodai ellátás a családok túlnyomó többsége ezt veszi igénybe, az iskolai ellátás tekintetében azonban inkább Egerbe iskoláztatják gyermekeiket.

Szoros a kapcsolat a települések és Eger között. A megkérdezettek jelentős hányada majdnem napi rendszerességgel veszi igénybe a város szolgáltatásait pl.: vásárlás. A megkérdezettek kb. fele rendelkezik gépjárművel és ezt használja ahhoz, hogy bejárjon Egerbe, a másik részük tömegközlekedést használ. Mindegyik település vonatkozásában jónak találják a tömegközlekedést Eger és a település között.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A 14. számú mellékletben található SWOT elemzés segítségével összefoglaltam a Járás jelenlegi helyzetét. Számos hátránnyal rendelkezik a Járás, de a járás legnagyobb veszélye az elöregedő népesség, mert a fiatalabb korosztály elvándorol a térségből. A magas megélhetési költségek és az alacsony munkabér arra motiválja a fiatalokat, hogy elvándoroljanak a térségből.

Számos előnnyel rendelkezik a térség, de korlátozott számú és képzettségű munkaerőt tud alkalmazni. Az ipar folyamatosan fejlődik, de a járás számára hasznos lenne, ha a fejlődés gyorsabban zajlana és magasabb számú munkaerőt tudna az ágazat foglalkoztatni.

Két felsőoktatási intézménnyel rendelkezik Eger, amely számos fiataalt vonz a városba.

Azonban az egyetemet végzett fiataloknak csekély része telepedik le a járásban. Fontos lenne a fiatalok arra való ösztönzése, hogy a járásban maradjanak. Az ösztönzés jelenleg nagyon szerény.

Lényeges lenne az iparon és a turizmuson kívül, más ágazatok fejlesztése is a térségben. Ez nyilvánvalóan csak a vidékfejlesztésen keresztül valósítható meg.

Tehát a térség számos előnyös tulajdonsággal rendelkezik, azonban a hátrányos tulajdonságai miatt – a turisztikai ágazatot kivéve - általánosságban nem vonzó a fiatalok számára.

A szakirodalom feldolgozása során megismert migrációs folyamatok a Járásban is megfigyelhetők. Az 1980-as években megindult, majd a 90-es évek során felgyorsult szuburbanizáció. Ennek feltételei adóttak a Járásban. Egyrészt kiváló az infrastruktúra, a közlekedés a Járásban. A közlekedés nem csak Eger és az öt szorosan körülölelő települések között jó, hanem Eger és a távolabb fekvő települések viszonylatában is. Másrészt Egerben kialakult az a tehetős középréteg, amely kellő mobilitással és anyagi fedezettel rendelkezik ahhoz, hogy kiköltözzön az agglomeráció valamely településére.

A szuburbanizáció a mai napig jelen lévő folyamat a vizsgált településeken, a kiköltözés folyamatos. gyakorlatilag a környező településeken annyira fellendült az ingatlanpiac, hogy alig van eladó ingatlan, az ingatlanárak pedig a Járás központjának ingatlan áraival azonosak. Az elmúlt időszakban új tényezőként ezt a szuburbanizációs folyamatot erősítette a Covid világjárvány is. Sokan költöztek ki a járvány alatt illetve ezt követően az agglomerációba.

A feltárt tények, adatok alapján kijelenthető, hogy gyakorlatilag a Járás összes települése szorosan kapcsolódik, erősen függ a Járás központjától. A vizsgált kapcsolatok közül

legerősebb kapcsolat a foglalkoztatás az oktatás illetve az egészségügy vonatkozásában figyelhető meg. De az összes reláció nagyon erős Eger és a Járás települései között. Sok tekintetben a Járasközpont és a környező települések között – a közöttük lévő függőség miatt – inkább az alá-fölé rendeltségi viszony, mint a mellérendeltség jellemző.

Bizonyos szempontból utóbbi évtizedben Eger mellett más települések is meghatározó váltak a Járásban. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy ezekre a településekre számos nagy cég telepedett, munkahelyeket biztosítva a településen illetve a környező településen élőknek. Álláspontom szerint azonban az a tény, hogy ezek a települések munkahelyet/megélhetést biztosítanak a környező településeken élő lakosságnak, nem veszélyezteti Eger központi szerepét a Járásban.

A Járás egyes településein folyamatosak a fejlesztések, a települések nagy része folyamatosan pályázik. Álláspontom szerint azonban kevés társulás/együtműködés a Járásban lévő települések között.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom alapvető célja Eger és az Egri Járás települései közötti kapcsolat bemutatása és elemzése volt. Ez a kapcsolat meglehetősen sokrétű, melynek következtében a kapcsolatot több aspektusból is vizsgálom. Véleményem szerint ez a kapcsolat folyamatosan változik. Dolgozatomban az aktuális állapotot vázolom fel, mely állapotot alapvetően a KSH adataira illetve a Járásban végzett kutató munkára építem.

Dolgozatomban azt a hipotézist állítottam fel, hogy az Egri Járásban is megfigyelhetők a szakirodalmi feldolgozásban szereplő alapvető/tipikus migrációs folyamatok, de ezen folyamatok mellett új tendenciák is megjelennek, melyek következtében a Járás központjának szerepe csökkenni kezdett az agglomerációban.

Mivel dolgozatom alapvető témája a város és a falvak relációja, és az ennek keretében értelmezhető migrációs folyamatok, mindenképpen szükségesnek tartottam az alapfogalmak tisztázását a vonatkozó szakirodalom feldolgozásával. Így – elméleti síkon - bemutatásra kerültek olyan alapfogalmak, mint a város, a vidék, az ezek közötti kapcsolat, urbanizáció, szuburbanizáció, agglomeráció.

Ezt követően került sor annak vizsgálatára, hogy az „elméletben” felvázolt migrációs folyamatok jelen vannak-e az Egri Járásban, illetve hogy az ennek következményeként kialakult agglomeráció/abban résztvevő települések milyen relációban vannak a Járás központjával, Egerrel.

Az elemzéshez a Járáson belül – bizonyos szempontok alapján – reprezentatív jelleggel kiválasztottam négy települést, amelyeket alaposan megvizsgáltam. Az elemzés során a KSH adataira támaszkodtam. Ezen kívül interjúkat készítettem Eger, és a kiválasztott települések polgármestereivel, illetve településenként 40 kérdőívet töltöttem ki az aktív korosztályban (20-60 év).

Dolgozatomban részletesen bemutattam az Egri Járást, a központját, Eger városát, illetve a kiválasztott négy települést: Ostorost, Maklárt, Noszvajt és Feldebrőt. Ezt követően került sor az agglomerációban részt vevő települések és az Eger közötti kapcsolat bemutatására. Ahogy említettem ez a kapcsolat sokrétű. Ennek következtében vizsgáltam a népességszám alakulását, a közlekedést, az oktatást/nevelést, az egészségügyet, gazdaságot, ezen belül az ipart, a mezőgazdaságot és a turizmust.

Ezt követően került sor Eger és a kiválasztott települések polgármestereivel készített interjúk feldolgozására. Mivel érdekelt, hogy a mezőgazdaság, milyen szerepet tölt be a Járás

munkavállalóinak foglalkoztatásában, interjút készítettem a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves Megyei Elnökével is.

Majd elemeztem az Egri Járás kiválasztott négy településén az aktív korosztály körében kitöltött kérdőíveket.

A KSH adatai, az interjúk illetve a kérdőívek feldolgozását követően arra a következtetésekre jutottam, hogy:

- A szakirodalom feldolgozása során megismert migrációs folyamatok a Járásban is megfigyelhetők. Az 1980-as években megindult, majd a 90-es évek során felgyorsult szuburbanizáció. Ennek feltételei adottak a Járásban. Egyrészt kiváló az infrastruktúra, a közlekedés a Járásban. A közlekedés nem csak Eger és az öt szorosan körülölelő települések között jó, hanem Eger és a távolabb fekvő települések viszonylatában is. Másrészt Egerben kialakult az a tehetős középréteg, amely kellő mobilitással és anyagi fedezettel rendelkezik ahhoz, hogy kiköltözzön az agglomeráció valamely településére.
- A szuburbanizáció a mai napig jelen lévő folyamat a vizsgált településeken, a kiköltözés folyamatos. Gyakorlatilag a környező településeken annyira fellendült az ingatlanpiac, hogy alig van eladó ingatlan, az ingatlanárak pedig a Járás központjának ingatlan áraival azonosak. Az elmúlt időszakban új tényezőként ezt a szuburbanizációs folyamatot erősítette a Covid világjárvány is. Sokan költöztek ki a járvány alatt illetve ezt követően az agglomerációba.
- A Járás összes települése szorosan kapcsolódik, erősen függ a Járás központjától. A vizsgált kapcsolatok közül legerősebb kapcsolat a foglalkoztatás az oktatás illetve az egészségügy vonatkozásában figyelhető meg. De az összes reláció nagyon erős Eger és a Járás települései között. Sok tekintetben a Járasközpont és a környező települések között – a közöttük lévő függőség miatt – inkább az alá-fölé rendeltségi viszony, mint a mellérendeltség jellemző.
- Bizonyos szempontból azonban az utóbbi évtizedben Eger mellett más települések is meghatározó váltak a Járásban. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy ezekre a településekre számos nagy cég telepedett, munkahelyeket biztosítva a településen illetve a környező településen élőknek.
- Számos hátránnyal rendelkezik a Járás, de a Járás legnagyobb veszélye az előregedő népesség, mert a fiatalabb korosztály elvándorol a térségből. A magas megélhetési költségek és az alacsony munkabér arra motiválja a fiatalokat, hogy elvándoroljanak a térségből.

- Számos előnnyel rendelkezik a térség, de korlátozott számú és képzettségű munkaerőt tud alkalmazni. Az ipar folyamatosan fejlődik, de a járás számára hasznos lenne, ha a fejlődés gyorsabban zajlana és magasabb számú munkaerőt tudna az ágazat foglalkoztatni.

Álláspontom szerint fontos lenne a fiatalok arra való ösztönzése, hogy a járásban maradjanak. Lényeges lenne az iparon és a turizmuson kívül, más ágazatok fejlesztése is a térségben. Ez nyilvánvalóan csak a vidékfejlesztésen keresztül valósítható meg.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Bajmócy Péter: A szuburbanizáció motivációi Magyarországon (in.: Földrajzi Konferencia, Szeged 2001.)
2. Bajmócy Péter – Kiss János: Megyék, régiók és központjaik – Modellek tükrében 31.o. 1999 (in.: Tér és Társadalom 13. évf. 1999/1-2. 31-51. p.)
3. Bajmócy Péter-Györki Andrea: A szuburbanizáció virágkora és hanyatlása Magyarországon 2012 2. o. (in: Településföldrajzi tanulmányok: 1. évfolyam, 2/2012 1-17. o.)
4. Beluszky Pál: A város-falu közti kapcsolatok vizsgálati módszerei; e kapcsolatok jellege és mennyiségi jellemzői Szabolcs-Szatmár megyei központok példáján I.-II. (in: Területi Statisztika 1970/4-5. pp. 368-380. ill. 487-512.)
5. Beluszky Pál: Magyarország településföldrajza Általános rész Dialóg Campus Kiadó 1999
6. Charta 1996: Európai Vidéki Térségek Chartája
7. Cloke: Country BackwatertoVirtualVillage? RuralStudies and 'The CulturalTurn'. Journal osRuralStudies pp. 13(4) 367-375.
8. Csurgó Bernadett: Vidéken lakni és vidéken élni - A városból vidékre költözők hatása a vidék átalakulására: a város környéki vidék (Argumentum 2013)
9. Dobos József: A városodásról és a városiasodásról - <http://jesz.ajk.elte.hu/dobos12.html>
10. Enyedi György: Városnövekedés szakaszai - Újragondolva (in: Tér és Társadalom / Space and Society 25. évf., 1. szám, 2011.)
11. Enyedi György: A magyar falu elmúlt negyed évszázada 2007 (in: Magyar Tudomány: 168. évf. 10. sz. 1370. old.)
12. Erdei Ferenc: Magyar Város in.: Erdei Ferenc összegyűjtött művei, szerk.: Köpeczi Béla, Akadémiai Kiadó Budapest 1974
13. Farkas József: Kistérségek a vidékfejlesztésben doktori értekezés (Pécs 2002)
14. G. Fekete Éva: Integrált vidékfejlesztés Miskolc, 2013. ("Crossbordertraining of economicexperts in distancelarningnetwork" project (CROSSEDU) HUSK/1101/1.6.1-0300)
15. Kovách Imre: A vidék az ezredfordulón A jelenkori magyar vidéki társadalom szerkezeti és hatalmi változásai (Argumentum kiadó 2012)
16. Kovács Teréz: Mi tekinthető vidéknek? (in: Gazdálkodás XLII. évf. 5. sz. 1999 pp. 39-46.)
17. Kovács Tibor:A településhálózat fejlesztésének fő irányai, a településstatisztika elemzés és módszertani feladatai (in.: Területi Statisztika 1985. (35. évf.) 1. sz. 9. o.)

18. Magyarország településhálózata 1. Agglomerációk, településegységek Központi Statisztikai Hivatal Budapest, 2014, 73. o.
19. Mendöl Tibor: Általános településföldrajz. Akadémiai Kiadó, Budapest 1963
20. Pozder Péter: Eger általános vonzáskörzete (in.: Településfejlesztés, 6. évf. 3. sz. 121-127. old.)
21. Sas Béla: Vonzáskörzetek, területfejlesztés (in: Területi Statisztika, 1984/3. pp. 317-319)
22. Szakál F. (1999): Vidékfejlesztés vidékpolitika. Cikkek, tanulmányok. Válogatás az A Falu c. folyóiratban 1996-99 között megjelent tanulmányokból. A fenntartható mezőgazdaság és szerepe a vidéki térségek fejlődésében. Agroinform Kiadóház, Budapest, 326 p.
23. Szigeti Ernő: A városok intézményellátottságának területi jellemzői (in: Területi Statisztika, 1999/7)
24. Szörényiné Kukorelli Irén: Vidékkutatás előzményekkel és tényekkel 76.o. (in.: Tér és Társadalom 15. évf. 2001/2. 71-85. p.)
25. Szűcs Antónia- Konecz Gábor: Szuburbanizációs folyamatok vizsgálata a Gyöngyösi Járás területén (in.: StudiaMundi – Economica - Vol. 5. No. 1. (2018)
26. Tímár Judit: Elméleti kérdések a szuburbanizációról (in.: Földrajzi Értesítő XLVIII. évf. 1999. 1–2. füzet, pp. 7–31.)
27. Tóth József: A településhálózat és a környezet kölcsönhatásának néhány elméleti és gyakorlati kérdése. 1981 (in.: Földrajzi Értesítő, 2-3. sz. pp. 267-291.)
28. Brigitte S. Waldorf: A continuous multi-dimensional measure of rurality: Moving beyond threshold measures. Selected Paper prepared for presentation at the American Agricultural Economics Association 2016.

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Megnevezés	Települések száma	Lakónépessége, fő	A központ lakónépessége, fő
Agglomerációk			
Budapesti agglomeráció	81	2 630 209	1 750 216
Északi szektor	10	139 811	–
Keleti szektor	11	140 740	–
Délkeleti szektor	9	112 746	–
Déli szektor	15	238 199	–
Nyugati szektor	12	100 595	–
Északnyugati szektor	23	147 902	–
Győri agglomeráció	68	243 345	133 946
Miskolci agglomeráció	36	241 958	152 901
Pécsi agglomeráció	41	177 753	141 843
Agglomerálódó térségek			
Balatoni agglomerálódó térség	53	149 254	–
Egri agglomerálódó térség	17	75 129	51 894
Szombathelyi agglomerálódó térség	52	118 737	78 591
Zalaegerszegi agglomerálódó térség	51	84 080	56 722
Nagyvárosi településegységek			
Békéscsabai nagyvárosi településegységek	9	127 856	58 654
Debreceni nagyvárosi településegységek	13	265 422	201 112
Kaposvári nagyvárosi településegységek	23	78 707	60 656
Kecskeméti nagyvárosi településegységek	8	132 674	110 373
Nyíregyházi nagyvárosi településegységek	10	146 696	116 814

Salgótarjáni nagyvárosi településeggyüttes	10	45 695	32 982
Soproni nagyvárosi településeggyüttes	12	80 415	63 065
Szegedi nagyvárosi településeggyüttes	15	204 354	160 258
Szekszárdi nagyvárosi településeggyüttes	10	45 447	31 544
Székesfehérvári nagyvárosi településeggyüttes	35	165 986	96 529
Szolnoki nagyvárosi településeggyüttes	12	98 516	70 554
Tatabányai nagyvárosi településeggyüttes	11	86 051	66 141
Veszprémi nagyvárosi településeggyüttes	18	82 698	59 119
Dunaújvárosi nagyvárosi településeggyüttes	5	56 802	43 310
Nagykanizsai településeggyüttes	24	58 556	46 049

2. számú melléklet

Terület	km2
Andornaktálya	16,75
Bátor	27,32
Demjén	25,08
Eger	92,21
Egerbakta	32,37
Egerbocs	15,95
Egercsehi	10,39
Egerszalók	23,11
Egerszólát	26,1
Feldebrő	26,52
Felsőtárkány	77,32
Hevesaranyos	17,02
Kerecsend	24,58
Maklár	28,01
Nagytálya	13,19
Noszvaj	18,84
Novaj	18,52
Ostoros	23,51
Szarvaskő	12,59
Szúcs	8,49

Tarnaszentmária	11
Verpelét	53,18

3. számú melléklet

Települések	Távolság Ebertől
Budapest	124 km
Andornaktálya	8,5 km
Bátor	17 km
Demjén	10 km
Egerbakta	8 km
Egerbocs	20 km
Egercsehi	23
Egerszalók	7 km
Egerszólát	10 km
Feldebrő	17 km
Felsőtárkány	10 km
Hevesaranyos	21 km
Kerecsend	13 km
Maklár	13 km
Nagytálya	13 km
Noszvaj	11 km
Novaj	13 km
Ostoros	8,5 km
Szarvaskő	10 km
Szúcs	24 km
Tarnaszentmária	9 km
Verpelét	12 km

4. számú melléklet

Fiatalodási index

Időszak	Állandó népességből a 0-14 éves férfiak száma (fő)	Állandó népességből a 0-14 éves nők száma (fő)	Állandó népességből a 15 évesek aluliak száma (fő)	Állandó népességből a 60-x évesek száma (fő)	Fiatalodási index
Andornaktálya	170	182	352	698	50,42979943
Bátor	16	37	53	102	51,96078431
Demjén	47	43	90	160	56,25
Eger	3499	3228	6727	15540	43,28828829
Egerbakta	104	105	209	318	65,72327044
Egerbocs	34	20	54	169	31,95266272
Egercsehi	102	98	200	342	58,47953216
Egerszalók	175	129	304	437	69,56521739
Egerszólát	79	67	146	282	51,77304965
Feldebrő	78	59	137	292	46,91780822
Felsőtárkány	303	269	572	854	66,97892272
Hevesaranyos	53	37	90	128	70,3125
Kerecsend	252	235	487	381	127,8215223
Maklár	191	147	338	640	52,8125
Nagytálya	81	54	135	213	63,38028169
Noszvaj	139	164	303	521	58,15738964
Novaj	82	75	157	353	44,47592068
Ostoros	230	206	436	618	70,55016181
Szarvaskő	29	14	43	115	37,39130435
Szúcs	50	30	80	72	111,1111111
Tarnaszentmárta	6	12	18	86	20,93023256
Verpelét	353	341	694	887	78,24126268

5. számú melléklet

Terület	Óvodai feladatellátási helyek száma (db)	Óvodai férőhelyek száma (fő)
Andornaktálya	1	75
Bátor		
Demjén	1	25
Eger	21	2021
Egerbakta	1	50
Egerbocs	1	25
Egercsehi	1	66
Egerszalók	1	60
Egerszólát	1	25
Feldebrő	1	40
Felsőtárkány	1	150
Hevesaranyos	1	25
Kerecsend	1	100
Maklár	1	120
Nagytálya	1	50
Noszvaj	2	100
Novaj	1	55
Ostoros	1	80
Szarvaskő		
Szúcs	1	25
Tarnaszentmária		
Verpelét	2	170

6. számú melléklet

Terület	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (db)	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)
Andornaktálya		
Bátor		
Demjén		
Eger	16	4967
Egerbakta		
Egerbocs	1	23
Egercsehi	1	158
Egerszalók		
Egerszólát		
Feldebrő	1	51
Felsőtárkány	1	220
Hevesaranyos		
Kerecsend	1	176
Maklár	1	200
Nagytálya		

Noszvaj	1	226
Novaj	1	13
Ostoros	1	126
Szarvaskő		
Szúcs		
Tarnaszentmária		
Verpelét	1	284

7. számú melléklet

Egri Általános Iskolák:

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Egri Tankerület fenntartásában:

- Egri Arany János Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium Eger, Iskola u. 3.
- Egri Balassi Bálint Általános Iskola Eger, Malomárok u. 1.
- Egri Balassi Bálint Általános Iskola Móra Ferenc Tagiskolája Eger, Bem tábornok u. 3.
- Egri Balassi Bálint Általános Iskola Tinódi Sebestyén Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Tagiskolája Eger, Vallon u. 2.
- Egri Hunyadi Mátyás Általános Iskola Eger, Fadrusz u. 1/a.
- Egri Kemény Ferenc Sportiskolai Általános Iskola Eger, Kodály Z. u. 5.
- Egri Lenkey János Általános Iskola Eger, Markhot F. u. 6.
- Egri Mlinkó István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium Eger, Klapka u. 10.
- Egri Pásztorvölgyi Általános Iskola és Gimnázium Eger, Pásztorvölgy u. 25.
- Egri Szalaparti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és Kollégium Eger, Szalapart u. 81.

Egyházi jogi személy fenntartásában:

- Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Jó Pásztor Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola Eger, Deák Ferenc utca 45. (I. telephelye)
- Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet Eger, Bartók Béla tér 4.
- Eötvös József Református Oktatási Központ Egri Általános Iskola (Mozaik Suli) Eger, Deák Ferenc utca 19.

Magániskola

Egri Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Eger, Mátyás király út 52-54.

8. számú melléklet**Középiskolák Egerben:****Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Egri Tankerülete fenntartásában:**

- Egri Arany János Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium Eger, Iskola u. 3.
- Egri Dobó István Gimnázium Eger, Széchenyi u. 19.
- Egri Pásztorvölgyi Általános Iskola és Gimnázium Eger, Pásztorvölgy u. 25.
- Egri Szilágyi Erzsébet Gimnázium és Kollégium Eger, Ifjúság u. 2.

Heves Megyei Szakképzési Centrum

- Heves Megyei SZC Bornemissza Gergely Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Eger, Kertész u. 128.
- Heves Megyei SZC Sárvári Kálmán Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Eger, Pozsonyi u. 4-6.
- Heves Megyei SZC Kossuth Zsuzsanna Technikum, Szakképző Iskola, Kollégium és Könyvtár Eger, Bem tábornok u. 3.
- Heves Megyei SZC Szent Lőrinc Vendéglátó és Idegenforgalmi Technikum, Szakképző Iskola Eger, II. Rákóczi F. út 95/A.

Egyházi jogi személy

- Andrassy György Katolikus Közgazdasági Technikum, Gimnázium és Kollégium Eger, Klapka Gy. u. 7.
- Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Kollégium Eger, Széchenyi I. u. 17.
- Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet Eger, Barkóczy u. 5.

Magániskolák

- Európai Üzleti Gimnázium, Eger, Katona tér 5.

- EVENTUS Üzleti, Művészeti Középiskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium Eger, Cifrakapu tér 24.
- Gimnázium, Informatikai, Közgazdasági, Nyomdaipari Technikum és Szakképző Iskola Eger, Mátyás király út 165.
- KONTAWIG Műszaki Szakközépiskola Eger, II. Rákóczi u. 2.
- Neumann János Gimnázium, Technikum és Kollégium Eger, II. Rákóczi út 48.
- Wigner Jenő Műszaki, Informatikai Technikum, Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium Eger, II. Rákóczi u. 2.

9. számú melléklet

Terület	Háziorvosok száma (fő)
Andornaktálya	1
Bátor	1
Demjén	
Eger	24
Egerbakta	1
Egerbocs	
Egercsehi	1
Egerszalók	1
Egerszólát	1
Feldebrő	1
Felsőtárkány	2
Hevesaranyos	
Kerecsend	
Maklár	1
Nagytálya	1
Noszvaj	1
Novaj	1
Ostoros	1
Szarvaskő	
Szúcs	
Tarnaszentmária	
Verpelét	2

10. számú melléklet

Terület	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Andornaktálya					
Bátor					
Demjén	25019	26450	28698	20127	19293
Eger	194615	193589	195509	97352	103309
Egerbakta	168	143	197	159	215
Egerbocs					
Egercsehi					
Egerszalók	90803	87053	91047	55901	48804
Egerszólát					
Feldebrő	765	630	825		
Felsőtárkány	27093	27808	32864	20711	21519
Hevesaranyos					
Kerecsend	231	115	96		
Maklár					
Nagytálya					
Noszvaj	26106	30575	37383	22885	26680
Novaj					
Ostoros					
Szarvaskő	1301	649	1303	610	
Szúcs					
Tarnaszentmári a					
Verpelét	446	361	654	122	178

11. számú melléklet

1. Rendelkezik-e a település olyan előnyökkel, amely járási szinten vonzza a munkavállalókat?
2. Mennyire jellemző a járásban a település gazdasági funkciója?
3. Vannak-e nagyobb cégek a településen? Ezek szerepe a lakosság foglalkoztatásában?
4. Mennyire jelentős a település mezőgazdasága?
5. Vannak-e mezőgazdaságra épülő vállalkozások a településen? Ezek szerepe a lakosság foglalkoztatásában?
6. Milyen szerepe van Egernek a település életében?
7. Milyen típusú relációban áll a település Egerrel?
 - általában
 - gazdaság vonatkozásában (ipar/kereskedelem)

- közlekedés vonatkozásában
 - egészségügy vonatkozásában
 - oktatás/kultúra vonatkozásában
8. A település lakosságának foglalkoztatásban mekkora szerepet játszik Eger?
 9. Eger mellett van-e olyan település, amelynek meghatározó szerepe van a település viszonylatában? Amennyiben igen, akkor milyen típusú relációban?
 10. A település és Eger relációjában egyenrangú-e a két fél?
 11. Milyen migrációs folyamatok jellemzik a települést? (Egerből/városból való kitelepülés vagy városba való betelepülés? Ennek vélhető okai?)
 12. Milyen (típusú) együttműködésekben vesz részt a település járási szinten?
 13. A város-falu vagy a falu-falu típusú együttműködések a jellemzőbbek?
 14. Vannak-e konfliktusai a településnek Egerrel vagy más településekkel?
 15. Pályázott-e az elmúlt időszakban a település? A pályázatok milyen fejlesztésekben realizálódtak?

12. számú melléklet

1. Rendelkezik-e a település olyan előnyökkel, amely járási szinten vonzza a munkavállalókat? Mi a település legelőnyösebb tulajdonsága ebből a szempontból?
2. Milyen szerepet játszik Eger az Egri Járás lakosainak foglalkoztatásában?
3. Melyek a foglalkoztatás szempontjából legjellemzőbb ágazatok?
4. Eger funkciója/jelentősége változott-e az elmúlt években az Egri Járás vonatkozásában? (sokféle reláció – oktatás/egészségügy...stb. az Egri Járás településeivel, ezekben Eger központi szerep változott-e)
5. Eger gazdasági funkciója/jelentősége változott-e az elmúlt években az Egri Járás vonatkozásában?
6. Eger mellett más település, mint (gazdasági) tényező megjelent-e az Egri Járásban?
7. Mennyire jelentős Eger mezőgazdasága? Volt-e változás az elmúlt években?
8. Mezőgazdaságra épülő vállalkozások a településen? Ezek szerepe a lakosság foglalkoztatásában?
9. Milyen migrációs folyamatok jellemzik a települést? (Egerből/városból való kitelepülés vagy városba való betelepülés?)
10. Migrációs folyamatok vélhető okai? (Covid, esetleg Járási településeken nagyobb cégek megtelepedése)

11. Az elmúlt időszak legjelentősebb pályázatait? A pályázatok milyen fejlesztésekben realizálódtak?
12. Civil szervezetek súlya Egerben?
13. Véleménye szerint melyek a település legelőnyösebb és leghátrányosabb tulajdonságai?

13. számú melléklet

1. Mennyire jelentős a mezőgazdaság a járásban?
2. Melyek a legjelentősebb ágazatok a járásban?
3. Milyen típusú mezőgazdasági vállalkozások vannak a járásban?
4. Mezőgazdasággal foglalkozók átlag életkora?
5. Foglalkoztatottak számát tekintve mennyire jelentős a mezőgazdaság a járásban?
6. Mennyire jellemző a járásban, hogy a fiatalok átveszik a gazdaságot a szülőktől?
7. A kamara mivel motiválja a fiatalokat gazdálkodásra?
8. Mit fontos fejleszteni, hogy a fiatalok a vidéken maradjanak és mezőgazdasággal foglalkozzanak?
9. A vidékfejlesztésben mi a szerepe a kamarának?
10. Milyen jövőbeli fejlesztéseket tervez a kamara, hogy könnyítse a gazdálkodók, illetve a járásban élők életét?

14. számú melléklet

Erősségek	Gyengeségek
Eger híres történelmi múltja Egri Borvidék jelentősége Jelentős számú turisztikai látványosság Magas számú szálláshely és vendéglátóegység Kerékpárút hálózat; Kiépített termálfürdők; Kiváló középiskolák és kettő egyetem; Több nagyváros közelsége, köztük Budapest; Családalapításra ideális települések	Alacsony kereset; Önkormányzatok és hivatalok gyenge együttműködése; Kevés munkalehetőség, ami le van korlátozva néhány ágra; Műemlékek magas számú amortizációja; Egészségügy folyamatosan romló állapota Magasabb számú elhalálozás a születéshez viszonyítva
Lehetőségek	Veszélyek
Turizmus további fejlesztése; Borvidék további fejlesztése; Ipar bővítése Fiatal korosztály támogatása és ösztönzése a járásban maradásra; Több munkalehetőség és magasabb bér; Albérletek és ingatlanok árának a csökkentése	Borvidék csökkenése az alacsony szőlőár miatt; Nagyobb vállalatok elvándorlása; Munkaerő kiöregedése; Magas szakmai tapasztalattal rendelkező emberek hiánya elvándorlása;

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Ferenczi Ádám (hallgató Neptun azonosítója: **QAZRY5**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*³

Kelt: Gyöngyös, 2022. október 25.

Belső konzulens
Dr. Koncz Gábor

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Ferenczi Ádám
A Hallgató Neptun kódja: QAZRY5
A dolgozat címe: Város-vidék kapcsolatának elemzése Eger és a környező települések között
A megjelenés éve: 2022
A konzulens tanszék neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Gyöngyös, 2022. október 25.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet nyilvánítani konzulensemnek, Dr. Koncz Gábornak a segítő közreműködéséért.